
WIDENER
HN TEE7 I

EX
LIBRIS
EINO JOHANNES ELLILÄ

VE RI
TAS

VITTERHETS-ARBETEN

AF

Gustaf Philip Creutz.

HELSINGFORS,
THEODOR SEDERHOLMS FÖRLAG.

Imprimatur: *L. Heimbürger.*

HELSINGFORS,
Theodor Sederholms tryckeri
1862.

Innehåll.

Förord.

I allmänhetens händer öfverlemnas härmed finnen Grefve Gustaf Philip Creutz's Vitterhetsarbeten. *Utgifvaren har utgått ifrån den öfvertygelse, att det icke skulle vara ovigtigt att, så vidt möjligt är, samla alla de alster af något större värde inom den svenska vitterheten, hvilkas författare varit finnar, samt att särskildt utgifva dem. Den ursprungliga afsigten var att gifva samlingen ett gemensamt namn, till exempel,* Finska Klassiker, *men detta har dock på grundade skäl underlåtits.* Runebergs *arbeten finnas redan tillgängliga,* Creutz's *framträda nu i ett likformigt yttre skick,* Frese's *skola närmast följa och utgifvaren hoppas, att i en icke så aflägsen tidpunkt härtill kunna foga* Stenbäcks. *Tyvärr synes föga hopp vara att kunna vinna* Franzéns *dikter för samlingen, emedan förlagsrätten till desamma eges af annan man, med hvilken ingen uppgörelse af sådan art tyckes kunna ifrågakomma. Utgifvarens sträfvande skall emedlertid blifva att göra denna fosterländska blomsterkrans så fullständig och så rik, som möjligt, och hans bemödanden skola naturligtvis lättare lyckas, i den mon allmänheten med intresse omfattar företaget.*

Helsingfors i Oktober 1862.

ATIS OCH CAMILLA.

Skaldedikt i fem sånger.

. . . . *Me ludit amabilis*
Insania . . . .

Horatius.

Första Sången.

Jag sjunger om den eld, som plågar och förnöjer,
Då han sin första magt i unga hjertan röjer.
Du ömhet, gudakraft, som verldens vällust gör,
Kom, lifva upp min vers och mina sinnen rör!

I de Arkadska fält, långt från de stolta städer,
Der nöjet säljes bort för ärelystnans väder;
Uti en ljuflig trakt, dit oskuld lyckan drar,
Der glädje, frid och lugn ses fästa henne qvar;
Der strömmar kröka sig i blomsterrika dalar;
Der allt af kärlek rörs, och allt om kärlek talar:
I denna sälla bygd Camilla lifvet njöt.
Hon född och uppfödd var i menlöshetens sköt.
Vår sol, som i sitt lopp naturens fägring målar,
Har aldrig förr så skönt fått råka med dess strålar.
Behagligheten sjelf dess hela teckning drog.
Uti sitt guda-verk en vällust himlen tog

Och dygden ville sjelf Camillas skapnad söka,
Att mera älskad bli och få sin dyrkan öka.

Hon till Dianas tjenst från födseln offrad var;
Och i sin lugna själ hon hennes lagar bar.
Uti gudinnans lund hon lifvets vår förnötte,
Och i en lycklig frid dess rena rökverk skötte.
Den unga Doris der dess vän och sällskap var:
Du ljufva vänskap, du, som själar sammandrar,
Som dessa unga bröst med oskulds band förenar;
De hjertan som du rör, du helgar och du renar!

Re'n våren i sitt sköt en liflig värma bar,
Naturen väcktes upp, hon i sin ungdom var.
Man såg kring alla fält, att vintrens välde lyktat,
Att glädjen rest sin thron och jordens sorger flyktat.
De ljumma sommarregn förnya menskans hopp;
Ur jordens mjuka famn de locka örtren opp;
Af värmans späda kraft de tunna knoppar klyfvas,
Och re'n med täta löf de lugna skogar yfvas.
Till skogsgudinnans pris en högtid firas skall.
Nu börjar dagen gry och nattens magt är all;
Än darrar månans sken på böljans hala yta;
Men hastigt ljusets flod från öster börjar flyta;
De mörka skuggor fly och stjernan bleknar af;

Re'n strömmar purpurn ut på himlens mörkblå
haf;
De svarta molnens bädd förbyts i röda skyar;
Nu ljungar solen fram och verlden sig förnyar.
Den svala nattens dagg, som sig till blomstren
sänkt,
Har på de späda blad en mängd af perlor stänkt;
Det höjda ljusets glans från bergens toppar faller,
Och solens spridda guld sig blandar med kristal-
ler.
Man himlabågens färg kring fälten stråla ser;
Hvar blomma ur sin kalk åt fjäriln näktar ger.
En samlad balsam sprids att sig med luften blan-
da,
Och förs i hvirflar kring af morgonvädrens anda.
Re'n svärma luftens folk kring deras gröna hus,
Och stämma deras sång ihop med aspars sus.
Naturen tyckes dock sin största fägring sakna;
Camilla syns ej än ur sömnens sköte vakna.
De ögon dölja sig som dagens glans förta,
Der ömhet, eld och lif och oskuld segrat ha.
Kring hennes blomsterbädd de falska drömmar
flyga;
Och i dess rörda själ med villobilder smyga;
Än småler hennes mun och glädjetecken ger,
Än darrar hennes kropp, man tårar flyta ser.
På hennes hvita kind man hastigt skiften finner;

Nu dödlig blekhet syns, nu åter rodnan brinner;
Dess armar sträckas ut och kramas till dess bröst;
Man tunga suckar hör, som qväfva hennes röst.

Den ömma Doris ser, att dess Camilla lider.
„Ack vakna, ropar hon, ty solen redan skrider,
„Och fälten lifvas re'n af vädrens friska fläkt!"
Camilla spritter upp förvirrad och förskräckt:
„J Gudar! sade hon, hvad är det som jag känner?
„Min Doris, är du här, du bästa utaf vänner?
„Ack! låt mig gjuta ut min oro i ditt sköt.
„Jag en bedräglig ro i hvilans armar njöt.
„Knappt sömnens tunga hand mitt trötta öga tvingar,
„Förr än mig tycks jag bärs på vädrets lätta vingar.
„Jag snart från höga skyn åt jorden skådar ner;
„Det segelfulla haf jag under föttren ser*;
„Dianas stolta lund liksom en punkt försvinner;
„De högsta skogar re'n som lägsta gräs jag finner;
„Och jorden som en skymt utur min åsyn far.
„Jag i en annan verld en hastig kosa tar,
„Och till förtjusta fält och sälla dalar hinner,
„Der ögat vårens prakt och höstens frukter finner;
„Allt hvad min anda drar en vällukt åt mig ger,

* Spectat mare velivolum terrasque jacentes. *Æneid.*

„Hvars ånga dunstar fram från alla trän jag ser.
„Der glänsa vattuspel i skygd af palmens grenar,
„Och myrtens späda blad med rosen sig förenar.
„Jag häpnar för mig sjelf och vet ej hvart jag går;
„Jag hänrycks af den gud i dessa nejder rår:
„Jag såg ett älskligt barn, som vänligt åt mig myste,
„Och sjelfva himlens fröjd uti dess ögon lyste;
„En tropp af nöjen sågs, som lopp uti dess spår,
„Som kring dess hufvud flög och lekte i dess hår.
„Han fjärilvingar bar, som tusen färger delte,
„På hvilkas tunna flor en lindrig vestan spelte.
„Med ömhet detta barn hörs stafva fram mitt namn:
„Camilla, ropar det, ack tag mig i din famn,
„Jag detta täcka barn intill mitt hjerta lade,
„Och kärleksguden sjelf i mina armar hade.
„Hans lågor tändes upp och brunno i mitt sköt.
„I hela själen straxt en okänd vällust flöt;
„Men denna vällust snart förvandlar sig i smärta,
„Än andan blir förqväfd och än förtärs mitt hjerta.
„Hvad fasa! dessa fält i hast förvandla sig,
„Straxt thordöns buller hörs och mörker kringger mig.
„Jag skräms af forsars fall, af vilddjurs rop och läten;

„I nakna skrefvors djup jag röjer ufvars säten;
„Från träsk och mörka kärr en gyttjig bölja går;
„Jag trampar dödas ben och mellan grafvar står,
„Der källor utaf blod kring mina fötter strömma.
„Ett hiskligt spöke syns, jag fåfängt vill mig gömma;
„Det i sitt kalla sköt mig straxt med grymhet tar,
„Och i en evig natt med tunga kedjor drar.

„Ack Doris denna dröm än för min åsyn sväfvar;
„Förgäfves vaknar jag, mitt skrämda hjerta bäfvar.
„Månn' himlen ledsnar vid att mer beskydda mig?
„Månn' under mina steg en afgrund gömmer sig?

„Camilla, stilla dig, den rörda Doris svarar,
„Hvad kan du frukta för, din oskuld dig bevarar;
„En dröm är blott en dröm, en tung förförisk dunst,
„Som öfverrumplar dem, som njuta sömnens gunst.
„Men hör du herdars sång, som sina hjordar drifva?
„De gälla jägarhorn kring bergen genskall gifva.
„Till din gudinnas fest du re'n bör pryda dig.
„Du ser ju offrens rök mot himlen häfva sig.

Af detta Doris tal Camilla något lindras;
Men hjertat upprördt är, dess aning kan ej hind-
ras.
Det lifvas ej så lätt, som det kan bli förtryckt;
Ty oron vänder om och sårar i sin flykt.

Hon dock med mera frid till nästa källa ha-
star,
I hvilken lagrens löf sin gröna skugga kastar.
Af vattnets återsken dess grenar lysas opp,
Der ljuset vilse far uti sitt brutna lopp.
Man ej kring källans brädd en slipad marmor
finner;
Naturens enfald här på konstens uppror vinner.
Här sprutar ingen bild en bågig ström till skyn,
Som sällan sinnet rör, fast han förblindar syn.
Man blott naturen ser, hon straxt till själen hin-
ner;
En bullrande kristall på perlesanden rinner,
Och böljan silad är af sjelfva helsans gud.
Camilla lägger af vid källans brädd sin skrud:
Hon sig uti dess sköt en ljuflig svalka bådar.
Re'n under lagrens skygd man all dess skönhet
skådar:
I hennes anlets streck fullkomligheten finns,
Och den fördolda kraft, af hvilken hjertat vinns;
Kring hennes purpurmund de kyska nöjen mysa;

En ljuf och himmelsk eld dess mörkblå ögon hysa;
Än segrar majestät, än menlöshet och frid,
Än smyger ömhet fram som röjs i denna strid.
Hvart enda ögonkast en lindrig oro målar,
Som stundom lifvas upp af några glädjestrålar.
Dess hår kring hennes hals i mörka bucklor förs,
Albastren andas der och under locken rörs.
Den täckhet, det behag, som mer än skönhet vinner,
Man i dess blickar ser och i dess åtbörd finner.
I vattnets klara sköt hon ändtligt stiger ner:
Den sälla källan rörs utaf den prakt hon ser;
Dess buller saktar sig, dess våg sig långsamt höjer;
Hvad dagen aldrig sett, dess klara spegel röjer.
En täckhet blottas här, och der en annan sköljs,
Som endast glimmar fram och utaf vattnet höljs.
Hur mycket skönt förgöms, som ögat fåfängt letar?
Som tanken råkar blott och hela själen retar?
Dess lif, dess fina växt!... min pensel stanna här;
Jag sjelf af lågor tärs och re'n förtjusad är.

Men nymfen rörd och blyg sig fåfängt söker dölja,
De ömma lustar straxt i vattnet henne följa:
Och kärleksguden sjelf vill värma hennes bad.
Camilla nöje tar, men vet ej uti hvad.

En liflig vällust re'n uti dess ögon lyser:
Den stolta böljan yfs utaf den skatt hon hyser;
Hon kärligt slingrar sig omkring en kropp af snö·
I hennes klara famn förmätna lustar dö;
Ty denna rena våg beskyddar blott de blyga,
Som dölja deras gång och under vattnet smyga,
Der nymfen blifver höljd af vågens silfverflor.
Re'n hjertats gud, förtjust, tar henne för sin mor.
Han med så mycket skönt sin häpna syn förnöjer.
Det är den första gång han någon vördnad röjer;
Bestört, han vågar ej att gifva något sår,
Och som ett modfäldt barn vid källans brädd han står.
Han, tankfull, tappar bort sitt koger och sin båga.
Camilla redan gör den yra Astrilds plåga.
Att han är nöjets gud, en stund han glömmer bort;
Men, ack, för verldens frid hans glömska är för kort!
Han till fördubblad hämd ur sin förvirring vaknar,
Och spritter hastigt till när han sin båge saknar:
Liksom en väderfläkt han öfver vattnet far,
Och blott ett flammigt bloss han nu till vapen har.
I kärleksgudens hand den grymma facklan sprakar,

Och tusen gnistror re'n han öfver källan skakar.
När Astrild detta gjort, med hast han flyr sin kos;
Hvar gnistra, som förströs, förvandlas i en ros;
Han ger ett glädjeskri och träffar straxt sin båga,
Och midt i vattnets djup ser sina gnistror låga.
Camilla värnlös är, hon smakar re'n ett väl,
Som hemligt välde tar i hennes öppna själ.
Utaf en okänd kraft Camilla gripen blifver;
Hon ändtligt källans sköt med saknad öfvergifver,
Och lik en gudamakt ur böljan stiger opp,
I hvita linnen svept, så rena som dess kropp;
Hon sina mörka hår med band af rosor binder,
Hvars färger måla sig så friska som dess kinder.
I en så menlös drägt hon fram till lunden går,
Som en förnyad prakt af hennes ankomst får.

Andra Sången.

Men snart med lätta steg hon upp för höjden
hinner,
Der i en helgad skog gudinnans rökverk brinner.
Dess öga blir förtjust att kring om nejden se,

Der skogar, berg och fält en blandad målning ge.
Hon ser en vidsträckt flod som glada ängar sköl-
jer.
Ibland sin stolta gång han bakom höjden döljer;
Men straxt han stjäl sig fram att famna om en ö;
Nu åter spegellik han vidgas till en sjö;
Sist, längst vid himlabryn, han minskas till en
strimma,
Der fälten blekna bort uti en ljusblå dimma.

Men ögat råkar här en mera liflig prakt.
Allt ler, allt gläder sig i denna sälla trakt.
På denna klara elf, hvars yta vädren krusa,
Man ser en täflans-ban der snälla båtar brusa.
Förbi en vassig strand de stinna segel fly,
Med flöjters ljufva spel och under årors gny.
Den tunga roddarns bröst af ärelystnad gäser,
När för dess snabba köl den brutna böljan fräser.
Lik pilen i sin fart han genom vattnet skär,
Och lycklig den som främst på våta fältet är.
Men hastigt stranden vinns, man ser en idog skara,
Som fängslat böljans folk uti en rutig snara.
Der åter hvimlar fram en fri och sorglös hop,
Som jordens frukter bär med dans, och sång, och
rop.
En lycklig herdeflock naturens oskuld målar,
Han offrar mjölk och bär i blomsterkrönta skålar.

Man ser att glädjen sjelf förljufvar herdens tid,
Dess rikedom består i helsa och i frid.
Du sälla helsa, du, som föds af bygdens nöjen,
Du första ursprung är till lekar och till löjen!

Men dalen synes re'n beprydd med hundra tält;
En talrik mängd med folk betäcker dessa fält.
Ett långsamt buller hörs, som utan reda mumlar,
Liksom när dundrets vigg långt utur nejden tumlar,
Och blott ett brutet dån kring himlabrynen går;
Ell' som när hafvets våg mot tomma stranden slår.
Re'n skaran samlad är, som sig till uppbrott gifver,
Och till Dianas lund i häftig svallning drifver;
Så på de öppna fält när vädrets ilar rå,
Man ser den höga säd i långa vågor gå.

Främst för en jägartropp den unga Atis lyser.
Den frihet och den eld han i sin uppsyn hyser,
En ljuflig blandning får af ömhet och behag,
Och skönhet tecknas här med djerfva penseldrag.
En fläckig panterhud hans lena kropp förvarar,
Der ungdoms spädhet sig med manlig styrka parar;
Hans anlets glada färg en brunhet öfverfar

Der solens strålar lekt och vädret spelat har.
Uppå hans friska kind sitt purpur blodet stänker;
Hans obetäckta hals af liljans hvithet blänker;
En stolt och reslig växt hans skapnad vördad gör.
Än har ej Atis rönt den kraft, som hjertat rör,
Som kan en ljuflig eld i unga ådror sprida;
Han ofta ömhet känt, men blott för dem som lida.
Hans kalla hjeltebröst ett otamt hjerta bär,
Och Atis hela själ uti hans ögon är.
Hans arm, vid segrar van, när han sin båga spänner,
Ej annan öfvermagt, än gudars välde känner.
Han till Dianas lund ett såradt lejon för;
Man skogarnas tyrann kring fälten ryta hör;
Dess vildhet tyglad är, dess raseri försvinner;
En oförmögen hämd uti dess ögon brinner;
Med fradga, blod och damm det kedjan sölat har,
Och Atis i triumf sitt grymma offer drar.
De blanka jägarspjut mot solen sig förgylla,
Och tusen segerrop hörs himlahvalfvet fylla.

Nu stormas templets port af offerskarans här;
Camilla visar sig och allt förblindadt är.
Den unga Atis blir förundrad och betagen,
Förtjusad och bestört och in i själen slagen.
Han gripes af en makt, som all hans vördnad drar;

Det är den första gång han nånsin bäfvat har.
Hans lugn, hans spotska köld, allt i en hast för-
svinner;
Han gudars majestät uti Camilla finner;
Ett enda ögonblick hans själ förvirrat har,
Och för Diana sjelf han denna nymfen tar:
„Gudinna, ropar han, som skyddar dessa trakter,
„Ditt rum lär vara främst bland alla himlamakter,
„Ty re'n jag tillber dig för'n jag din dyrkan lär;
„Jag känner att din thron i allas hjertan är.
Han tystnar, sina knän han för Camilla böjer;
Till sin gudomlighet han sina händer höjer;
Hans anda, som förtärs, i suckar brister ut
När på hans villodrift Camilla gör ett slut.

„Jag blott en dödlig är, hon svarar helt för-
färad,
„Hur kan en gudamakt, som är kring verlden ärad,
„Som dagens ljus med sig i sjelfva mörkret för,
„En ödmjuk skapnad ha, som till en menska hör?
„Så snart Diana syns naturen häpen bäfvar.
Hon ville säga mer, men hennes stämma sväfvar;
Det ord hon stafvar fram på hennes läppar dör;
Ty hon har Atis sett, han hennes öde gör.
Uti ett menlöst bröst, som dygd och ömhet röra,
Der ingen tanke ges, som englar ej må höra,
Den första eld som tänds straxt griper själen an;

Förnuftet strider ej, det hvarken vill ell' kan.
Camilla vet ej af att hennes hjerta brinner;
Dess ögon Atis se, och tanken Atis finner;
Hon redan glömmer allt, som intet Atis är;
Och re'n ett evigt sår hon i sitt hjerta bär.

Men Atis medlertid som ur en dvala vaknar.
Han letar efter sig och all sin styrka saknar;
Han ser att han, förbytt, ett annat väsen har;
Naturen för hans syn en annan skapnad tar.
„Du högsta makt! sad' han, är det jag ser Camilla?
„Man i ditt mästerverk sig lättlig' kan förvilla:
„Dig någon irring visst vid hennes skapning dref;
„Du ämnat det till gud, som se'n en dödlig blef.

När Atis detta sagt han bort med trängseln följer,
Och från Camilla rycks, som sig i templet döljer.
Dianas lund af folk och offer uppfylld är,
Och vädret deras bön upp till gudinnan bär.
Sin oro Atis vill bland allmän fröjd förvilla;
Till himlen ögat lyfts och tanken till Camilla.
Den suck som pustas fram ej till gudinnan hör.
Hon all hans vördnad har, men hon ej hjertat rör.
Han ändtlig', full af nit, till hennes altar träder.

„Diana! ropar han, som fält och lundar gläder,
„Som fredar skogens lugn och jägarpilen styr,
„Hos dig har kyskhet skygd och oskuld till dig flyr.
„Jag dig en fånge för, som dina parker härjat;
„Jag skogens vilde kung i mina nät har snärjat.
„Min hand, som offret för, har all sin oskuld qvar;
„Ty blott med vilddjurs blod jag jorden färgat har.
„Jag i min djerfhet blott en enda bön vill våga;
„Gör att mitt hjerta blir så lyckligt som min båga!

Knappt lyktas dessa ord förr'n solen blir betäckt,
En dimma stiger upp och hopen blir förskräckt.
På himlen synas moln som svarta berg sig flocka,
Och med ett häftigt sus sig öfver templet skocka.
Snart brista deras sköt och floder strömma ner;
De täta almars skjul en fåfäng tillflykt ger.
Ty deras slagna löf med forsens brusning följa,
Hvars hvirflar löpa fram och hela lunden skölja.
Den klara altareld, som fram ur röken bröt,
Och genom öppna hvalf till himlen vågvis flöt,
Nu kastas hastigt ned och sig mot jorden släcker:
Kring lunden askan sprids och alla offren täcker;
Ur mörkret går en röst, som ropar: „Atis hör!
„En annan gud än jag ditt hjertas lycka gör;

„Du ej ditt öde vet, du till din ofärd hastar;
„Din dyrkan retar mig, ditt offer jag förkastar.

Allt bäfvar, alla fly, men Atis stannar qvar.
„Gudinna, ropar han, som man förtörnat har,
„Jag ser du vredgad är, men intet brott jag känner,
„Din hämd förföljer blott den svarta lastens vänner,
„För dem är fruktan gjord och sinnets frid för mig.
Så snart han detta sagt ses elden tända sig.

Ur templet Atis går och der sin sällhet lemnar;
Förundrad, tankfull, stum, han vet ej hvad han ämnar.
Han ryser för den eld, som han i skötet bär,
Dess verkan känner han; fördold dess orsak är.
Han efter frid och lugn i mörka kulor letar,
Och tror att dagens ljus hans oro mera retar;
Men mörkret mera skygd åt Atis plåga ger,
Och han Camillas bild på löf och klippor ser.
Ibland kring skog och fält han flyr och vilse sväfvar;
Men för hans hvassa spjut ej björnen mera bäfvar.

Hans koger uttömdt är och slänger mot hans bröst;
Hans hundar sorgsna gå och känna ej hans röst.
När ändtlig' hjertats tyngd naturen öfverhopar,
Med en försvagad röst till slut han ömkligt ropar:
„Ack grymma Kärleks-gud! jag börjar känna dig,
„Så är det då din eld som har förlorat mig?
„Och du Camilla, du, som först har väckt min låga,
„Du lefver uti frid, du vet ej af min plåga.
„Månn' himlen aldrig vill, att du min sällhet gör?
„Nej Atis! vet du ej hon till Diana hör?

„Ack! om dess rena bröst den minsta ömhet fattar;
„Jag denna ömhet mer än verldens throner skattar.
„Jag är ju nästan gud om jag dess hjerta rör;
„Men Atis, du är blind, hon till Diana hör.

„Jag vet Camillas syn min plåga endast öker,
„Men i sitt eget qval sin lindring hjertat söker.
„Jag ville se och dö... mitt öde det begär.
„Men Atis, har du glömt hvars nymf Camilla är?

Med sådant sorgligt rop han alla nejder fyller,
När dagens klara bloss naturens sköt' förgyller.

När nattens tysta gud på stilla skuggan far,
Hans klagan vaknar upp och nya krafter tar.

Camilla medlertid ett dylikt öde röner;
Förstörd, hon gjuter ut till himlen sina böner.
Fast Doris är dess tröst, likväl hon Doris flyr;
`Hon ända till sig sjelf och sina tankar skyr.
Hon ständigt ensam går sin ledsnad att förtjusa,
Der vattnen skumma sig och under lindar susa.
Naturen fåfängt der sin fägring sprider kring;
När hjertat är förtryckt, det smakar ingenting.
Hon ändtlig' brister ut och på sitt öde klagar:
„Min glädje flyktat har i mina första dagar.
„Om nöjet dödas skall förr'n åldren det förtär,
„Ack hvarför har jag kännt hvad frid och nöje är?
„Ack huru sällt och nöjdt den nymfens dagar rinna,
„Som kan uti sig sjelf sin största tillflykt finna,
„Hos den ej hjertats sorg förvirrar dess förnuft!
„Hon andas glädjen in med morgon-rodnans 'luft,
„Naturen ständigt ler och hennes själ förnöjer,
„När verlden för min syn blott sorg och mörker röjer.
„Mitt hjerta förr så lugnt, som stilla källan var;
„Men ack! nu har jag blott mitt lugn i minnet qvar.

„Hvad har jag himlen gjort att han mig så förföljer?
„Månn' tro det kärlek är, som detta bröstet döljer?
„Jag älska?... nej, min dygd mig än försvara vill;
„Är jag ej usel nog att vara brottslig till?
„Min lefnad offrad är till skogarnas gudinna;
„När älska är en last, hur kan mitt hjerta brinna?
„Diana, låt mig dö förrän jag blir så svag.
„Men, är naturen ej så helig som din lag?
„Ack kärlek! fortfor hon, och ryste vid de orden,
„Du borde nöjen ha, som kunde trösta jorden.
Hon tystnar, vädrets fart förskingrar hennes röst;
Men smärtan stannar qvar och näres i dess bröst.
Det är ej mer den nymf, som allas ögon glädde,
Då med en gudaglans hon fram till templet trädde.
Det är en plågad nymf, som ingen lisa får,
Förstörd utaf den storm i hennes hjerta rår.
Likså en präktig strand af rika blomster lyser,
Och hela vårens glans uti sitt sköte hyser;
I klara böljans lugn hvar blomma speglad är.
Men snart en vild orkan, som vädrets vingar bär,
Med brak och åskedån igenom molnen bryter;
Han retar hafvet upp, den hätska vågen ryter,
Och likt ett mörkgrönt berg ur afgrund vältras opp;

Uti ett skummigt fall han störtas i sitt lopp;
Dess forss, som vidgar sig, kring hela nejden flö-
der,
Och all naturens fröjd uti en hast föröder.

Tredje Sången.

Vid roten af en alm, som slogs af elfvens våg,
Camilla, full af sorg, med matta krafter låg.
Hon kände intet mer den svalka floden delte,
Der han i slingrig bugt mot blanka stenar spelte.
Men snart dess qväfda själ blef ur sin dvala väckt,
Ty af ett häftigt sorl hon hastigt blef förskräckt.
På flodens andra strand, som ut mot bugten skju-
ter,
Der i ett spetsigt näs en gräsrik äng sig sluter,
Hon ser en värnlös flock af skrämda hindar fly,
Som menskans öfverväld och hennes grymhet sky.
Men ingen klyfta finns, som minsta tillflykt gifver;
En vildsinnt jägar-tropp dem fram på fältet drif-
ver;
Fast i sitt snabba lopp de vädren gå förbi,

De dock ett ömkligt rof för morde-pilen bli.
Han hviner i sin fart och hinden genombårar,
Han törstar efter blod och fäller när han sårar.
Det slagna djuret re'n på stranden utsträckt är.,
Som på ett offerbord dess lemmar spritta der;
Uppå ett söladt grus syns varma blodet röka,
Och lifvet dunstar ut, att hämd hos himlen söka.
En enda sårad hind, som flyr en mordisk strand,
I floden kastar sig och söker hinna land.
Hon uppå böljans rygg en blodig fåra drager,
Och till Camillas alm hon sist sin tillflykt tager;
Hon ömkligt släpar sig till denna nymfens fot;
Och med ett klago-skri hon liksom ber om bot.
En sådan sorglig syn Camillas tårar väcker;
Till denna hindens hjelp hon sina händer sträcker;
Hon smeker detta djur, hon det i famnen tar,
Och med en bortvänd syn ur såret pilen drar;
Hon slöjan löser upp och den i stycken rifver,
Att hämma blodets forss, som fram ur sidan drifver:
Men fåfängt, all dess hjelp ej djurets räddning gör,
Det slickar nymfens hand, det suckar och det dör.

Camilla detta ser med ömkan och med plåga.
Hur sådant våld kan ske hon tyckes himlen fråga.

„Du täcka djur, sad' hon, hvad har du menskan
gjort?
„Har väl din menlöshet dess grymhet väcka bordt?
„Du hårda jägar-tropp som dig i mord förnöjer,
„Ja! det är Atis visst, som här sin vildhet röjer!
„Ack usla! det var jag, som nästan färdig var
„Att älska en tyrann, som sådant hjerta har!
„Hvem hade kunnat tro, att han den grymhet
hyste,
„När dock så mycket ömt uti hans ögon lyste?
„Hur lycklig är jag ej, som fått hans vildhet se?
„Jag skall ej ömhet mer, men hat åt Atis ge.
Camilla blef bestört så snart hon detta sade,
Ty hjertat ingen del i detta uppsåt hade.

När Atis, medlertid, vid stranden sorgligt går,
Han hör Camillas röst och lif och glädje får.
„J gudar, ropar han, nu får jag se Camilla!
„Dess enda ögnakast kan hjertats oro stilla.
„Det blir det sista väl som himlen unnar mig!
När Atis detta sagt han varsamt nalkar sig.
Camilla ropar straxt: „Barbar som mig förföljer,
„Och ej din vildhet mer i ödemarker döljer;
„Du föddes blott till mord! se detta arma djur,
„Som måste offras upp för en så vild natur.
„Gå evigt från min syn... Så snart hon detta
lyktar,

Hon till Dianas lund med hast från Atis flyktar,
Hon dock tillbaka ser, ty hjertat häftigt slår,
Och ångren följer med uti Camillas spår.

Men Atis, utan mål, förvirrad och betagen,
Blef utaf dessa ord, som af en ljungeld slagen.
Till slut med ömklig röst han detta utrop ger:
„Camilla hatar mig, jag bör ej lefva mer.

Re'n dagens matta bloss i tjocka molnen släcktes,
Och himlens dunkla hvalf af nattens fällar täcktes.
Ej någon stjerna sågs, som ljus åt Atis bar;
Och mörkret lika grymt med hans förtviflan var.
Att lykta här sitt lif han nu med ifver hastar,
Och från en klippas höjd sig ned åt floden kastar;
Men Astrild, som förskräckt vid Atis fara var,
Straxt med en hjelpsam flykt ur Fröjas armar far;
Förvandlad i en rönn, han sig i branten rotar,
Och Atis svåra fall med sina grenar motar;
Straxt tändas tusen bloss, som lysa fälten opp,
Och in i Atis själ en ljuflig känsla lopp.
Han såg en verld af folk, som jorden öfvertäckte,
Och till en präktig höjd begärligt händren räckte:
På detta glada berg en strålig byggnad låg,

Det hoppets tempel var, som hopen glindra såg.
Allt strömmar hastigt fram, men snart tillbaka
drifver.
Man i ett vilddjurs hamn förtviflan varse blifver,
Som straxt vid hoppets berg sin kula ingräft har,
Och grufligt skakar der de kedjor som han drar:
Men i dess grofva nät han mäktar få bedraga,
De flesta, lyckligtvis, en ljuflig omväg taga.
I jordens mörka sköt' ej finns den minsta vrå,
Dit icke hoppets gud kan med dess strålar nå.
En lätt, men slipprig väg till detta tempel leder;
Man hastigt löper fram och hastigt slintar neder;
Man i ett ögonblick ur fallet reses opp,
I samma ögonblick man fortfar i sitt lopp.
Men när till templets port de glada flockar hinna,
De tusen bilder se i gyllne skyar brinna:
Förtjusning omger dem, allt vill för ögat le;
De gripa efter allt och ega hvad de se.
Det stolta templet re'n liksom en konsteld prå-
lar,
Det springer upp i skyn i tusen klara strålar,
I ljusblå stjernor se'n det långsamt regnar ner;
Straxt templet i sin prakt man åter upphöjdt ser;
Uppå en bräcklig thron, som ingen grundval eger,
Det glada hoppets gud i ständig svigtning väger;
Ett tunnt, men dimmigt moln han kring sitt huf-
vud har,

En hemlig oro der i tusen skiften far.
Men gudens skarpa syn straxt genom molnet trän-
ger.
Der på en hvirfveltråd den klara spegel svänger,
I hvilken målar sig allt hvad som hjertat vill.
Att denna spegel se, hvar dödlig stormar till.
Men ingen redig bild det glada ögat finner,
I spegelns hvirfvelgång dess tydlighet försvinner.
Men, fast dess falska glans en stympad målning
bär,
Han alla uslas tröst och verldens lisa är.
Som lifvets största skatt de dessa bilder gömma,
Och midt i smärtans sköt' de största plågor glöm-
ma.
Hvad hjertat redan har, det intet smaka vill,
Vår framtid nyttjas blott, förrän han blifvit till.

Den sena åldern hit i dödens sällskap vandrar;
Han uti spegeln ser, dess skapnad sig förandrar,
Dess nakna ben bekläds, som äro utan merg,
Dess anlet fylles upp af friskhet, mod och färg.

Hit mannaåldern går och uti spegeln skådar;
Han honom evigt namn och verldens dyrkan bådar;
Allt viker för det mod, som i hans hjerta rår,
Än mer han tror sig se en evighet af år.

En yngling springer fram och uppå spegeln pekar;
Han tror sig råka der blott kärlek, fröjd och lekar.

De blyga nymfers flock till spegeln sig bege,
Att evig trohet der med evig skönhet se.

Dit Atis, full af sorg, med hopen äfven stöter;
Han kastar ögat fram och straxt Camilla möter.
Uti en hastig skymt han henne blidkad ser;
Uti en annan skymt hon re'n gudomligt ler.
Han ville skåda mer, men allt i hast försvinner,
Och han Dianas lund i dagens gryning finner.

I denna helga lund Camilla tröstlös var,
Och Atis oskuld re'n för hennes tanka far.
Hon repar upp de ord, som han i templet sade,
Att han med menlöst blod ej jorden sölat hade.
„Jag usla, ropar hon, som Atis så bemött,
„Vid mina stränga ord hans hjerta säkert blödt;
„Naturen i hans själ ej minsta vildhet gjutit.
„Jag ensam är ju grym, jag har mot oskuld brutit;
„Ack hvad jag varit hård! ack hvad jag varit blind!
„Jag några tårar såg, som rann utför dess kind.

„Hvi har jag med min hand ej torkat dessa tårar?
„Mitt fel förlorar mig, och in i hjertat sårar.
Camillas gråt till slut dess andedrägt förtar,
Att Atis blidkad se hon dock en aning har.

Tre gånger ljusets gud sitt lopp kring verlden lyktat,
Och för dess klara vagn tre gånger mörkret flyktat,
Se'n Atis i sitt lopp från menskor vikit har;
Han till Dianas lund sin kosa ändtlig' tar.
Han der Camilla ser, men grant sin låga döljer,
Hans' tunga bunden är, men ögat henne följer;
Hvar nymf kan lättlig' se att han förtviflad är,
Men ingen gissa kan hvad sorg hans hjerta tär.
Han sväljer ner sin gråt, och sina händer vrider.
„Hvad skada, sade de, att denna yngling lider?
„Törhända att han mist en far, en mor, en vän?
Camilla ensam är, som känner allt igen.
Hon blygsamt om hans qval med engla-åtbörd frågar;
Hans själ förvirrad blir och hela blodet lågar,
Men tystnan segrar dock, hon endast får till svar,
Att han en usling är, som himlens vrede drar.

Så snart som verldens bloss vid österns portar brinner,

Uti Dianas lund hvar dag man Atis finner;
Hans plåga föder sig och växer ständigt der.
Camilla märker grant hur högt hon älskad är:
Hon tröstlös hade dödt om ej hans hjerta brunnit;
Hon nu förtviflad är, att hon hans hjerta vunnit.
Hon söker efter köld, den hon ej finna vill,
Och ville glömma bort att Atis varit till.
Dess sinne fylles upp af glädje och af fasa;
Fast Fröjas lågor re'n i hennes sköte rasa,
Hon dock Dianas hämd för sina ögon har,
Och ifrån Atis syn hon sig i skuggan drar;
Men straxt hon glömmer sig och efter honom söker,
Och när hon Atis ser han hennes fruktan öker.
Han är så full af sorg att han ju tröstas bör;
Månn' väl ett vänligt ord Diana vredgad gör?
Hon talar honom till, men i sin själ förskräckes,
Och tror att himlens hämd af detta ordet väckes.

En dag då Atis här Camilla ensam ser,
Han af en våldsam drift för henne faller ner.
„Camilla, sade han, om himlen straxt mig mördar,
„Om än jag mister det jag mest på jorden vördar,
„Min plåga brister ut, mitt brott du veta bör,

„Jag kan ej tiga mer, jag älskar och jag dör;
Camilla ändtlig' hör hvad hennes själ befarar;
Hon drifs af samma våld och under gråt hon sva-
rar:
„Du ej den ende är, som detta brott begår;
„Men usla! fly de rum, der som Diana rår.
Vid dessa sista ord dess förra fasa väckes;
Hon tystnar, och dess kind af hastig blekhet täc-
kes.

Af detta ljufva tal får Atis något hopp,
Och för hans sorgsna syn tycks verlden klarna
opp.
Han vågar dock ej tro, att han kan älskad vara:
Den lyckan är för stor, att mot hans öde svara.
Så, när en menska nyss från drömmar vaknat
har,
I hvilka hon ett rof för plågoandar var,
Kan hjertat ej i hast sin förra fasa glömma;
Det ej sin frälsning tror, men fruktar åter dröm-
ma.
Så var med Atis ock, han dock till nymfen går,
Hans låga yttrad är, hon mera utbrott får,
„Camilla, sade han, jag din befallning följer,
„Men från Dianas hämd i Daphnis lund mig döl-
jer:
„Ack låt i denna lund mig endast råka dig!

„Ack låt mitt hjerta der få en gång öppna sig!
„Jag gerna se'n mitt qval i evig tysthet lemnar;
„Men jag vid himlen svär, som brutna eder hämnar,
„Att om du denna gång min bön ej höra vill,
„Skall innan dagens slut ej Atis vara till.

Camilla svarar ej, dess stränga blygsel vinner,
Men hon ett grymt beslut i Atis ögon finner.
Han ur Dianas skog en bister uppsyn bär.
Camilla känner nu att hon förlorad är.
Dess pligt med Atis ed för hennes tankar sväfvar:
Hon ser åt Daphnis lund och tusen gånger bäfvar;
Hon fattar ett beslut, och straxt ett annat tar;
Nu syns hon hastigt fly, och nu hon stannar qvar;
Än lättas hennes steg, än bli dess fötter tunga;
Än ser hon Atis dö och än Diana ljunga.
Dess ömhet dock till slut till lunden henne drar:
Hur kan man vara hård när man ett hjerta har?

Fjerde Sången.

Vid foten af ett berg, som städs af molnen höl-
jes,
Men hvars förmätna spets för solen aldrig döljes,
Emellan brott af berg, der klippan klippor bär,
En mörk och bortgömd lund åt tysthet helgad är.
Man under granars hvalf en evig svalka finner;
Man ser en flyktig bäck, som klagar och försvin-
ner,
Se'n kring en mossig mark han allt sitt silfver
stänkt.
I denna tysta dal har hvilan sjelf sig sänkt.
Här rör sig intet djur och inga foglar sjunga;
Man stundom lågor ser ur tjocka molnen ljunga,
Men utan dån och brak i skyn sin väg de ta,
Och vestanvädret sjelf törs knappt sin anda dra.
Här röjes intet spår, här inga hjordar beta,
De fly från denna ort när de sin föda leta.
På bergets inre brant ett bortglömdt tempel är,
Der ingen offra törs, dit ingen rökverk bär,
Se'n unga Daphnis der, förtviflad och bedragen,
Från klippan störte sig, att aldrig mer se dagen.
Det sägs en vredgad gud om detta tempel rår,

Att stundom klagorop ur jordens sköte går,
Att straxt vid dagens slut ses sorgsna hamnar
vandra,
Som uppåt himlen se och på sitt öde klandra.

Till dessa tomma rum Camilla sig beger.
Hon darrar, hennes knän till marken sjunka ner;
Dess hjerta är bestört, hon nu sin djerfhet lastar,
När Atis visar sig och för dess knän sig kastar.
Men af en hemlig skräck hon straxt tillbaka rycks,
Ty hela lunden rörs och jorden darra tycks.
Men denna fasa snart ur hennes själ försvinner.
En häftig kärlek straxt all fruktan öfvervinner.
„Min Atis, sade hon, hvad gör jag ej för dig?
„Jag visst för mycket gjort; svär, att du älskar
mig!

„Camilla! himlen vet, att jag ej lärt bedraga.
„För den en ed behöfs, ä' eder alltför svaga.
„Min kärlek brister ut, mitt hjerta är bekant,
„Det säger hvad det är, och hvad det är, är sannt.
„För dig det andas blott, för dig det först har
brunnit;
„Den tid jag dig ej sett i mörker har försvunnit,
„Åt ledsnad offrats upp och tomma tidsfördrif.
„Den tid jag dig ej sett, bör räknas från mitt lif.
„Förutan dig vår sol mig ingen glädje bådar;

„Den jord jag trampar på, den verld mitt öga
skådar,
„Är blott en ödemark, som sorgligt kringger mig,
„Men blir en himmel straxt så snart du visar dig.
„Min lycka är en dröm, och snart jag nödgas
vakna;
„Jag aldrig bordt dig se, ell' aldrig bordt dig
sakna.
„Emellan ondt och ljuft jag eger intet val,
„Men ömsom är ett rof för vällust och för qval.
„Jag längtar vara fri, när sig min plåga öker,
„Men hatar likafullt den frihet som jag söker;
„Jag vill ej hvad jag vill, ty hjertat mig bedrar,
„Jag ville ha mitt lugn och all min kärlek qvar.
„Ett ögonkast af dig kan blod och själ förvilla,
„Jag känner mig ej sjelf, jag känner blott Camilla;
„Jag letar efter dig i allt hvad jag begär;
„Mitt väsend' är förtjust, det idel känsla är.
„Min själ tycks fly från mig, och jag få din till-
baka.
„Camilla, kunde du en gång min ömhet smaka,
„Jag ville lemna dig det nöje kärlek har,
„Behålla blott för mig dess tvång och plågor qvar.
„Jag ej begära kan att himlen mig skall spara;
„Men du, du är ju född att verldens glädje vara.
„Uti ditt bröst likväl en hemlig oro rår;
„Du ser jag ville dö, att spara dig en tår;

„Hvad är det då för ondt, som plågar min Camilla?
„Kan ej din Atis få densamma oron stilla?
„Kan någon tviflan än i själen vara qvar?
„Nej, gudamakten sjelf, som hjertat skapat har,
„Som med ett enda ord naturen kan förstöra;
„Han oförmögen är min eld tillintetgöra.
„Jag känner jag förgås den stund han ökar sig.
„Camilla, får jag tro att du så älskar mig?

Camillas hela själ vid denna frågan bäfvar,
Men allt hvad Atis sagt för hennes tanke sväfvar.
Hans kärlek och hans tal, som utan konster är;
Den sanning och det ljus hans rena uppsyn bär;
Hans suck, hans ömma röst, som in i själen sårar,
Hans ungdom, hans behag, hans fruktan och hans tårar:
Allt i Camillas bröst en våldsam verkan gör.
Hon kan ej stå emot den makt som henne för.
Dess blyga ögonkast sig ned till jorden sänka.
Hon ändtlig' ropar ut hvad hjertat knappt törs tänka:
„Gudinna, hvilkens lag jag i mitt hjerta bär,
„Jag saknar all din hjelp; din nymf förlorad är!
„Jag kan ej mer än dö, om mig din hämd förföljer;
„Jag tusen gånger dör, om jag min kärlek döljer.

„Min Atis, jag dig nu för sista gången ser,
„Farväl, jag älskar dig, begär ej veta mer.

„Nej grymma, svarar han, du aldrig kärlek kände;
„Du endast i mitt bröst en afgrundslåga tände.
„Du flyr ifrån min syn, då du mig lycklig ser;
„Du tror du älskar mig, och du mig döden ger.

„Du blinde, svarar hon, hvad gagnar mig min låga,
„Min kärlek fåfäng är, om du ej vet min plåga;
„Jag ensam känner då hur högt jag älskar dig,
„Och finner inga ord, att kunna yttra mig.
„Ack himmel, du som tändt den låga, som mig bränner,
„Ack skapa ock ett språk, som säger hvad jag känner!
„Ell' har din allmakt ej åt Atis kunnat ge,
„Att läsa i min själ och hela hjertat se?
„Ack grymme, har du glömt hvad jag för din skull lider?
„Hvad tvång jag undergår, hur mot mig sjelf jag strider?
„Hur jag mitt ljufva lugn åt dig har offrat opp?
„Jag ensam skapad är att lefva utan hopp.
„Jag hör Diana till jag får dig aldrig ega;

„Jag borde frukta städs, att dig för mycket säga,
„Men tungan röjer allt, som står i hennes makt,
„Och hjertat säger mig, att hon för litet sagt.
„Jag vet af ingen konst, jag röjer fritt min låga.
„Hur kan man hjerta ha, det som man älskar
plåga?
„Om blott den minsta köld jag vist i minsta ord,
„Mitt samvet' aggar mig, liksom jag gjort ett
mord.
„Min Atis, ser du ej hvad i min uppsyn lyser?
„Nej, med så mycket ömt, som detta hjertat hy-
ser,
„Ej någon älska kan, och ingen älskat har;
„Mitt väsen hör dig till, jag eger intet qvar.
„Kring allt hvad ögat ser, din vålnad för mig
sväfvar;
„Jag tryckes af ett ondt, som mot min sällhet
sträfvar;
„Jag vet du älskar mig, jag vet du ej bedrar,
„Men darrar likafullt, fast jag ditt hjerta har.
„Jag eger dig ej nog, en fruktan mig bedröfvar,
„Jag räds att hvad jag ser, min Atis från mig
röfvar.
„I denna tysta dal, som nordens stormar spar,
„Jag saknar allt mitt lugn och ingen trygghet
har.
„Hvart ord du säger mig, i själen glädje väcker;

„Hvar tanke, som jag gör, den samma glädjen stäcker.
„Ifrån Dianas lund jag hör ett hämdeskri;
„Jag lär ej vara född att kunna lycklig bli.
„Hvar gång jag skiljs från dig, af fasa hjertat brinner,
„Det tror det aldrig mer sin Atis återfinner;
„Jag ville ge mitt lif att få dig straxt igen.
„Min Atis, du är här, men oron varar än;
„Min anda är förqväfd och mina kinder våta,
„Min önskan uppfyld är, ack hvarför skall jag gråta?
„Jo, himlens stränga hand, då han min känsla ställt,
„Har satt mig utom stånd att nånsin känna sällt.
„Men ödet skulle fritt min oskuld få förtrycka,
„Om blott jag egde makt att göra Atis lycka.
„Din lycka skulle bli den eld som mig förtär;
„Jag ville vara gud att fylla ditt begär;
„Ej någon önskan mer blef då i din förmåga;
„Din sällhet skulle bli så evig som min låga.

En menlös rodnad syns, så snart hon detta sagt;
Hon lutar mot sin arm, den hon i gräset lagt,
Hon vänder bort sin syn och så sin blygsel döljer;
Men ack, en olycksgud Camilla här förföljer.

En svart och giftig orm, med mörkblå fjäll beklädd,
Som hemligt hväser fram och klyfver gräsets bädd,
Kring hennes hvita hals sig lindar i en snara;
Förgäfves hennes rop de tomma grottor svara,
Han med ett dödligt styng det sköna bröstet tär.
Den arme Atis re'n af fasa halfdöd är.
Han flyger straxt till hjelp, men alltför sent han hinner,
Ty re'n Camillas sår af giftet närs och brinner.
Hvad gagnar Atis hämd! förgäfves ormen dör,
När i en stelnad gång Camillas blod sig rör.
Hon andan långsamt drar, dess läppar blifva kalla,
Och re'n dess hufvud syns mot hennes sköte falla.
Dess ömma kärlek dock åt henne styrka ger,
Hon glömmer bort sig sjelf och endast Atis ser.
Hans plåga henne mer än dödens ångest mödar:
„Du gråter, sade hon, din sorg mig dubbelt dödar!
„Ack himmel! skall jag ock min Atis bane bli?
„Det är det sista prof utaf ditt tyranni.
„J gudar! som mitt lif så hastigt ta'n tillbaka,
„Hvi har jag ren, så ung, så mycket ondt fått smaka?
„Så litet älska fått, så litet Atis sett?
„Är detta då den lön, som J åt oskuld gett?
„Re'n ser jag för min syn de mörka skuggor sväfva;

„Naturen ryser väl, men hjertat vet ej bäfva,
„Det endast vet utaf att det är till för dig;
„Jag dör, men denna drift han öfverlefver mig.
Vid dessa sista ord hon några tårar gjuter,
Och ömt på Atis ser och sina ögon sluter.
Så skön som Venus sjelf, hon blek och andlös låg,
Och döden blef bestört när han sitt offer såg.

Femte Sången.

Förtviflad Atis sig i hennes armar kastar;
Han i sitt raseri de grymma gudar lastar;
„Du orättvisa makt, som oskuld så bedrar,
„Du har ej något straff för last och ondska qvar!
„Nej, de fördömdas qval ej mot min plåga hinner.
Men under detta rop i tanken hastigt rinner,
Hur han en läkekonst af kloka Psyller * lärt

---

* Psylli voro ett folkslag i Afrika, som egde kosten att vederqvicka dem, som blifvit stungne af ormar. Augustus ville betjena sig af dem att förekomma Cleopatras död.

Att draga giftet ut, som sig i såret tärt.
Han straxt Camillas bröst med heta läppar su-
gar,
Än ropar döden an, och än han himlen trugar.
Det svarta giftet re'n ur såret droppat har,
Men ack, hvad gagnar det, när andan ej är qvar?
Än Atis intet lif och ingen känsla finner.
Hans hjerta båd' af hopp och af förtviflan brin-
ner:
„Ack, du förglömda gud, som ingen dyrkan har,
„Hvars tempel, ropar han, i denna lund är qvar!
„För dig skall alla da'r ett helgadt offer falla,
„Om du Camillas lif ur dödens sköt' vill kalla.
„Ack himmel, skynda dig! din egen afbild se!
„Kan du så mycket skönt till rof åt döden ge?
„Men fåfängt är mitt rop, mitt hopp vill mig för-
villa;
„Jag ej den vällust fick att dö för min Camilla.
„Jag nu förtviflad går de sorgsna skuggors stig,
„Och sjelfva grafvens lugn kan intet lisa mig.
När Atis detta sagt, en bister tystnad följer,
Hans tunga stelnad blir, hans syn en dimma höl-
jer,
Af klagan tröttad ut, han uti vanmakt sänks,
Af suckars våld förqväfs och uti tårar dränks.
Hvar andedrägt han drar hans hjerta sönderrif-
ver;

Men snart han brister ut med en fördubblad if-
ver:
„Diana, fräls ett lif, som kyskhet skydda bör!
„Du dröjer med din hjelp och din Camilla dör.
„Den vrede himlen vill sitt mästerverk förgöra.
„Ack, finns då ingen gud som böner kunna röra?
„Mitt hjerta dygdigt är, hvi hör ej himlen mig?
„Min hand i menlöst blod har aldrig sölat sig.
„En hämdegud likväl en plågoande sänder,
„Som i mitt ömma bröst en afgrundsfackla tän-
der.
„Camilla! hör då du din Atis klagoljud!
„Du ingen dödlig är, du är ju sjelf min gud!
„Du min gudomlighet! månn' du dig ej förbar-
mar?
„Jag tillber dig ännu, fastän i dödens armar;
„Af jorden du försvann, ack visa dig igen!
„Låt dina ögon upp och fräls din Atis än,
„En stund, ett ögonblick låt mig dig än få njuta!
„Jag känner döden re'n och hjertats pulsar sluta..

Det stränga ödet rörs af Atis klagoröst.
Re'n stjäl sig andan fram uti Camillas bröst;
Till hennes bleka kind en skymt af rodnad hin-
ner,
Och blodets purpurforss dess stängda vägar fin-
ner.

Dess bröst, dess sköna bröst, som Atis läppar tryckt,
Der nu hans sista suck förvirras i sin flykt,
Nu börjar häfva sig och Atis läppar bränner.
När hjertat älskar rätt det in i döden känner;
Ty Atis sorgsna själ, som redan flyktig var,
Straxt stannar i sin fart och andan återdrar.

Men lifvets strålar re'n på begges ögon stöta;
På en gång öppnas de och straxt hvarannan möta.
Det är den största skänk som himlen oss kan ge,
Att få med dagens ljus det som man älskar se.
Bestörtning, glädjeskri och suckar dem förvilla:
Man endast hör de ord: „min Atis! min Camilla!"
De tro ej hvad de se, de frukta skiljas åt,
Och liksom smälta bort i nöjen och i gråt.
Om deras späda lif de sina armar linda,
Att, om de dö på nytt, sig in i döden binda.

Man ändtlig' Atis hör ett sådant utrop ge:
„Camilla, är det du, som mina ögon se?
„Camilla, är det dig, som jag i famnen trycker?
„Säg hvilken gudamakt dig från de döda rycker?
„Camilla, lefver du, och lefver du för mig?
„Ack sällhet! gudafröjd! jag börjar smaka dig!
„Mitt hjerta är för fullt, det utaf glädje brister,
„Jag utaf vällust dör och jag på nytt dig mister.

Camilla, som förqväfd af häftig känsla var,
Af detta ljufva rop förnyad lifskraft tar.
Kring Atis lena hals sin mjuka arm hon slutar,
Dess sköna purpurkind mot Atis hufvud lutar,
Och liksom af sig sjelf emot hans kinder förs.
Man ser hur hennes mund af Atis läppar rörs;
Dess brutna suckar sig med Atis suckar blanda;
Hon pustar samma luft och drager Atis anda.

Men snart dess hjerta rum åt hennes blygsel ger;
Hon börjar sansa sig, och hastigt om sig ser.
Af hennes ögons ljus naturen sig förnyar,
Som nyss var död och stum och täckt med sorgeskyar.
„Min Atis, ropar hon, mitt lif! mitt enda väl!
„Du gör mitt väsen nytt, och du rår om min själ!
„Uti de dödas land jag redan hade flyktat,
„Och dagens sälla ljus för mig var evigt lyktadt:
„I töcken och i rök jag gömd och insvept var;
„Men Atis, jag din bild till sjelfva afgrund' bar.
„Min saknad lefde än, jag min förtviflan följde;
„Millioner skuggor sågs, som töcknet öfverhöljde,
„Förgäfves jag bland dem din vålnad sökte opp,
„När till Tartarens djup jag fördes i mitt lopp,
„Der mord och samvetsagg i alla själar rasa,
„Der ständig dödskamp föds utaf en evig fasa.

„Tartaren blef bestört så snart jag viste mig;
„Dess jemmer vid mitt qval sågs liksom sakta sig.
„Ja, de fördömdas hop, uti ett haf af lågor,
„Af ömkan rördes upp och glömdé sina plågor.
„Mitt rop mot deras skri ett fasligt samljud gaf.
„Jag ville störta mig i denna pinograf;
„Men för dess grymma svalg en dunkel förlåt breddes;
„Jag af en mäktig hand ur lastens boning leddes,
„Och fördes till de rum, der dygden hvilar sig.
„Min Atis, tänkte jag, här bör jag finna dig.
„Men fåfängt var mitt hopp, de Eliseiska parker,
„Mig syntes utom dig blott torra ödemarker.
„Min vålnad ökte ej de sälla dödas tal,
„Som i en evig frid förglömma lifvets qval;
„Jag ensam med min sorg i glädjens hemvist stridde,
„Och fast ett himlaljus en allmän klarhet spridde,
„Så kringgafs dock mitt rum utaf en töcknig sky,
„Och för min sorgsna hamn sågs alla skuggor fly.
„Förskräckt jag sökte mig för gudars åsyn gömma;
„Jag drack af glömskans flod, men kunde dig ej glömma;
„Din målning segerfull blef qvar uti mitt bröst.
„Till slut man ropar mig, jag känner Atis röst.
„En hastig hvälfning sker, allt som en dunst försvinner;

„Straxt öppnar sig min syn, och det är dig jag finner.
„Min Atis! du är här, kan något felas mig?
„De Eliseiska fält jag återser med dig.
„Men hvilken hastig natt sitt mörker kring oss hvälfver!
„Ack öfvergif mig ej, ty bergets grundval skälfver.

Knappt lyktas dessa ord, när från de klara fält,
Der dundrets gud sin thron vid verldens polar ställt,
En blidkad gudamakt sig ned till jorden sänkte,
Som bars uppå en sky der tusen stjernor blänkte;
Kring detta ljusblå moln en strålig mantel flöt,
Som mot vår dunkla jord saphirens färger bröt.
I luftens vida fält sågs Nordens flammor simma,
Och med ett sakta sus i tusen skiften strimma.
Det var Diana sjelf, som uppenbarad blef.
Straxt till Tartarens djup hon mörkret återdref.
Gudomlighetens eld i hennes ögon lyste;
Uti sitt kyska sköt' hon nåd och styrka hyste;
Naturen häpen blef vid denna gudasyn.
De ålderstegna trän, som tränga genom skyn,
Af vördnad böjde sig ned till de låga dalar.
Allt uti tysthet sjönk, Diana ändtlig' talar:
„Camilla, säger hon, jag all din oskuld ser,

„Och himlen är tillfreds, han dig åt Atis ger.
„Din låga är så ren, att hon naturen hedrar;
„Att älska är en drift, som hjertat ej förnedrar;
„Jag känner ingen dygd, som onaturlig är.
„Men som min stränga lag ett evigt tvång begär,
„Så lemnar jag dig fri der Astrilds rökverk brinner.
Så snart hon detta sagt, hon uti skyn försvinner.

Straxt denna lund förbyts, ett präktigt fält man ser;
De tjocka granars hvalf i jorden sjunka ner;
Det mörka berget syns uti en rök försvinna,
Och kärleksgudens thron uti dess rum upprinna.
Midt i en myrtenskog han redan upphöjd är,
Och blomstrens anda dit den glada guden bär.
Han far ur Atis sköt' i famnen på Camilla:
„Se'n himlen, ropar han, er låga velat gilla,
„Båd' kärlek och natur er tar i sitt försvar,
„Båd' kärlek och natur ert hjerta dyrkat har.
„Jag helgar eder nu att offer åt mig bära;
„Er vällust är min tjenst, er sällhet är min ära.

Daphne.

Uti den ålder Daphne träder,
Då nöjet öfverhanden tar,
Då hopp och ungdom sinnet gläder,
Då menlösheten än är qvar,
Och intet fåfänghetens väder
Dess späda hjerta uppblåst har.

Den täckhet som i snaror lindar,
Som alltid mer än skönhet klär,
Hon i sitt hela väsen bär;

Hon vet ej af att hon förblindar,
Fast hon naturens prydnad är.

När en gång ögat henne finner,
Kan det ej lemna henne mer;
Dess åsyn en förvirring ger,
Och när hon ur din syn försvinner,
Du henne i ditt hjerta ser.

Om något sällt är jorden ämnadt,
Så bör så mycket skönt och godt
Åt sällhet vara öfverlemnadt.
Ack, Daphne, du ej vet din lott,
De nya sinnen som du fått,
Dig än med ljufva känslor narra;
Än har ej hjertat lärt att darra,
Det längtar och det njuter blott.

Naturens fägring för dig strålar,
Du allt med nöjets synglas ser;
De taflor bildningskraften målar,
Du en fördubblad skönhet ger;
Allt på din minsta vilja vaktar,
Allt ler och allt förnyar sig,
Du en förtjusad verld betraktar,
Och tror hon blott är gjord för dig.
De nöjen dagen åt dig skänker,

Du utan ånger, utan strid,
Och utan ledsnad kännes vid;
Om natten i en stilla frid,
Du dig i sömnens armar sänker,
Der nöjet dig till mötes är;
Det släpper löst förnuftets tömmar,
Och skapar under lek och drömmar
Den sällhet, som din själ begär.

Ditt intåg skall i verlden göras,
Der under yppighet och prakt,
En lycklig oskuld skall förstöras
Och tvingas under vanans makt.
Du som ett siradt offer föres
Midt i en yr och tanklös hop;
Ditt häpna öra ständigt röres
Af afunds och förundrans rop;
Der väntas det man kallar nöje,
Der nyttjas utan ljuflighet,
Och under buller, tvång och löje,
Man glömmer dygd och menskliget;
Man söker och man söks af dårar,
Med vänskap och med vårdslöshet;
Man tanklöst andras rykte sårar,
Med qvickhet och behaglighet,
Och med förnuft och barnslighet
Man väljer och man straxt förkastar;

Man bort med tidens hvirfvel hastar,
Och att man lefver man ej vet.
Man får ej råd af hjertat taga,
Ej styrka af sin ömhet draga;
Förvirrad och i nöjen snärd,
Man hinner ej att sig beklaga;
Man blir förströdd, man blir förtärd,
Och endast i den konsten lärd
Att fly sig sjelf och sig bedraga,
Att kunna lysa och behaga,
Att bli förlorad och få verld.

Allt detta Daphne hastigt skådar;
En prägtig yta snart bedrar,
Dess unga hjerta henne bådar,
Att hon förlitet smakat har;
Hon sig åt alla nöjen delar,
Nu tror hon lifvet börjar först;
Hon söker släcka hjertats törst,
Men känner dock att något felar;
Det ljufva hoppet, själens vän,
Som alltid smickrar, alltid retar,
Bedrar och lindrar Daphne än,
Hon ständigt efter sällhet letar,
Men får dess skugga blott igen.
De lugna nöjen som hon njutit,
Som likt en stilla källa flutit

Med glädjen in i hennes själ,
Ha deras rena ådra slutit,
Hon känner blott ett konstladt väl;
Fast lyckan henne öfverhopar,
Dess hjertas tystnad dock ej vinns;
Det är förtryckt och hemligt ropar:
Månn' ingen annan sällhet finns?

Men snart den häpna Daphne saknar
De förra känslor som hon haft:
I alla sinnen redan vaknar
En obekant och ljuflig kraft;
Ibland i glädje hjertat simmar,
Men straxt en suck från bröstet går;
Nu nöjet fram ur ögat strimmar,
Nu åter trillar ner en tår;
Hon sig i ständig tystnad sänker,
En enslig känsla börjar rå,
Hon finner vällust när hon tänker,
Men vet ej hvad hon tänker på.
En hemlig oro henne säger,
Att hon ej nyttjar hvad hon fått,
Hon ser att hon ett hjerta eger,
Men vet ej hvartill det är godt.
Alexis syns och Daphne finner,
Att det för honom skapadt är;
Hon suckar och Alexis brinner,

Men hennes suck i tvång försvinner,
Den grymma konsten öfvervinner
En ömhet som naturen lär.
Hon tör ej låta sig beveka
Af trohet, ungdom och behag,
Dess kön och blygsel henne neka
Den sällhet att få synas svag.
Dess ömhet är en hemlig plåga,
Som hon förtryckt i hjertat bär;
Alexis ömhet är en låga,
Som brister ut och allt förtär.
Med stränghet vill sig Daphne värja,
Alexis hotas med förakt,
Men hennes ögon honom svärja,
Att det ej står i hennes makt.
Alexis kärlek honom drifver,
Han är till Daphnes fötter förd;
Hans fruktan hjertat sönderrifver,
Af sitt begär han är förstörd;
Hans röst, som qvafd och bruten blifver,
Hans djerfhet, ungdom och hans ifver,
Allt detta en förtjusning gifver,
Och Daphne skulle ej bli rörd?

Han ropar: „Daphne om du visste,
„Hvad ömhet genomtränger mig,
„Du visst din grymma stränghet miste,

„Min själ är uppfylld utaf dig;
„Om du min kärlek ej fördömmer,
„Jag lifvets tyngd med vällust drar,
„För dig jag hela verlden glömmer,
„I dig jag hela verlden har.
„Min Daphne! låt oss begge smaka
„Hvad gudanöje kärlek ger;
„Ditt hjerta kan ej önska mer,
„Än sällhet ha och ge tillbaka.
„Jag himlen i din uppsyn ser,
„Jag äfven der min dödsdom skådar,
„Ett ord af dig mig lifvet bådar,
„Ell' ock i grafven störtar ner.

Alexis tystnar, Daphne fasar,
Hon fruktar att Alexis dör.
Hon vet ej att, fast kärlek rasar,
Han sällan något lif förstör.
Alexis ömhet henne sårar
Och gör på hennes styrka slut;
Hans ögon fyllas af de tårar,
Som endast nöjet pressar ut:
I alla sinnen vällust smyger,
Hon hör ej eftertankens knot,
På hennes läppar själen flyger
Att ta Alexis själ emot.
„Alexis! se min ömma låga...

„Säg, är du nöjd? jag älskar dig...
„Ack hvilken sällhet?.. hvilken plåga?
„Alexis!.. du förlorar mig!
„Om du min oskuld intet vördar,
„Du mig i grafvens mörker för;
„Jag tillber dig, och du mig mördar,
„Ack grymme, tål du att jag dör!

Vid dessa ord Alexis bäfvar,
Ty uti Daphnes ögonkast,
Än ömhet, än förtviflan sväfvar,
Hans djerfhet dämpas med en hast.
Han är för öm att intet höra
En röst som alla hjertan rör,
Han är för lycklig att förstöra
En oskuld, som hans sällhet gör,
Och midt i sina känslors yra,
Af lågor och begär förtärd,
Han lär att sina sinnen styra,
Att älska och bli Daphne värd.
Re'n hennes uppsyn honom bådar,
Att hans belöning är tillreds;
Han der en dubbel vällust skådar,
Hon älskar och hon är tillfreds.
Hon ej en menlös låga gömmer,
Men rodnar och gudomligt ler,

När hon en kyss åt honom ger,
Som sjelfva dygden ej fördömmer
Och kärlek utaf henne ber.

Alexis himlens vällust njuter,
När han den sköna munnen rör,
Han Daphne uti famnen sluter
Och uppå hennes läppar dör,
Man endast några suckar hör,
De följas af den ljufva tystnad,
Som dränker hjertat i sin lystnad
Och själens största sällhet gör.

Ack Daphne fullfölj dina öden,
Och af så sälla nöjen lär,
Att lifvet liknar endast döden,
När det ej vet hvad kärlek är.

Du kärnan nu af lifvet tager,
Åt nöjets gud du dyrkan ger;
Du aldrig några suckar drager,
Som intet utaf kärlek sker;
Du ej om några plågor drömmer;
Om minsta oro dig förtär,
Du ser Alexis och förglömmer
Att något ondt på jorden är.

Du i ditt öde dig behagar,
Till ingens lycka afund drar;
Med ömkan du dens lott beklagar,
Som ej din ljufva sällhet har.

Du känner intet deras smärta,
Som sucka efter ärans höjd;
Du har en thron uti ett hjerta,
Och all din ära är förnöjd.

När tyngd, när ledsnad verlden öder
Och qväfver blodets muntra lopp,
Du ständigt nya nöjen föder
Uti ett hjerta fullt af hopp.

Låt aldrig ånger digförtrycka,
Låt tadelsorl ur hågen slås;
Din öppna kärlek gör din lycka,
När andra uti tvång förgås.
Ack Daphne! hvilken gruflig plåga,
Att visa köld och känna ömt;
Att ständigt efter ryktet fråga,
Och låta hjertat bli förglömdt;
Att öfver sin förmåga kämpa,
Att önska det man intet vill,
Och blott det enda nöjet dämpa,
Som tröstar oss att vara till.

Och vet att om du ändtlig' hinner,
Att göra hård din ömma själ,
Ditt lif som sedan långsamt rinner,
I en beständig sömn försvinner,
Och du för all din möda vinner
Den äran till att leds ihjäl.

Sommarqväde.

Så har jag på mitt öde vunnit,
Fast morgonåldern än är qvar,
Och denna tysta dalen hunnit,
Som gräns för all min önskan var.
Hvad ljuflig känsla hos mig väcker
Det friska gräs som mig betäcker,
Der jorden blomstras kring min kropp
Och täta alar mig beskärma,
Att ej af sol och qvalmig värma
Jag nödgas maktlös gifvas opp.

Mitt fordna lugn, min frihet vaknar
Och retar upp min qväfda smak.
Jag de förrädska nöjen saknar
Som skymta under gyllne tak.

Ack usling! du som hellre väljer
De rum dem makt åt högmod säljer,
Der fruktan fridens ställen tar;
Der blott en dunst den ljungeld tänder
Som redes till af menskohänder,
Och ingen hydda ger försvar.

Min mund med vällust jorden nåkar,
Och kysser denna hulda mor.
Allt hvad mitt nöjda öga råkar
Allt gör min tanke mera stor.
En alm till medelskyn sig höjer
Den nordens storm förgäfves böjer,
I källans sköt dess afbild trycks,
Der den sin längd åt djupet sträcker
Och ned till andra verlden räcker
Samt hop med molnen simma tycks.

Så målar sig den fordna ära
Som dygdens namn till himlen bar,
Den fåfängt tidens barn begära,
Ty hon med styrka parad var.
Hon sågs till efterverlden hinna
Och ej med tidens flod försvinna,
Fast hon i honom skildras af;
När våra dagars frejd förödes,
Som ena morgonrodnan födes

Och vid den andra ser sin graf.

Ej mer af tomhet sinnet mattas,
Ty ingen skymt af konst jag ser;
Ej något skådespel mig fattas,
Ty rundt omkring naturen ler.
Se dessa träden foglar hysa,
Af deras qvitter luften fylls.
Min röst fördubblad återvänder,
Som jag förtjust till berget sänder,
Hvars spets af solens guld förgylls.

Der syns en helig lund som skryter
Att han af ingen yxa vet,
Och här ett fält i ljuset bryter,
Der hundra hjordar gå i bet.
En bäck från höjden kullrar neder
Och kring det friska gräset leder
Sitt obestånd och stolta dön;
Han sig i villoslingring kröker,
Tills han sitt skum med bullret öker
Och störtar sig i salta sjön.

Se hafvet tusen holmar delar,
Der dagens stjerna svalkar sig
Och på dess hala yta spelar,
Att desto mer förblinda mig.

Ett mjölkhvitt segel ögat röjer,
Hvar sig en Göthisk byggnad höjer
Af tid och luftens våld förstörd;
Men snart den lätta duken sväfvar
Förbi ett fält som hettan sträfvar
Att kröna med en gyllne skörd.

På denna häll en gosse ansar
Och kastar ut en svekfull ref;
Ett flyktigt flarn på vågen dansar,
Der masken ned åt djupet dref;
Knappt fäneslägtet honom slukar,
Förr'n korken under vattnet dukar;
Förgäfves fången stretat har,
Hans käft vid mordekroken hänger,
Man böljans son till landet slänger,
Der han i gräset sprattlar qvar.

En hare ned för detta näset
Liksom en skugga for förbi,
De färska spåren smitta gräset,
Dess villoslag förrådde bli;
Förgäfves busken honom skymmer,
För hundens fötter jorden rymmer,
Han hastig bugt till läget tar;
På nytt det skrämda rofvet flyktar,
Ett dödligt bly dess vandring lyktar,
Dess lif i fria luften far.

En äng den blommornas gudinna
Med tårar tar i sitt försvar,
Får efter något motstånd finna
Att mognadsguden segrat har;
Här blekna blomstren re'n af fasa,
När tusen dödar kring dem rasa
Och lian med en mordisk makt
De späda lik för vädret sprider,
Och sist i gröna pyramider
Begrafves deras fordna prakt.

En klippa öfver djupet hänger
Och nickar med en skäggig topp.
En lummig gran ur klyftan tränger,
Som rann för tio åldrar opp.
En evig mossa öfverhöljer
De grottor der sig tysthet döljer
Och der den vilde örnen bor;
Han långsamt sig i luften svingar,
Der han en värnlös fånge tvingar,
Som dör i lufttyrannens klor.

En fåvitsk hop som vädret flockar,
Till dunderfogeln nalkar sig
Och häpen sig i hvirflar skockar;
Han för mot svaga slägtet krig,
Han offer efter offer söker,

Hans blodtörst deras sorl föröker.
Lik hjelten, som med lyckans gunst
En tanklös undran hos oss väcker,
När han i menskoblodet släcker
Sin vildhet och sin ärebrunst.

Jag ser en fyravingad skara,
Som himlabågens färger bär,
Sig med de blyga blommor para;
När ena blomstret sugadt är,
En fjäril straxt ett annat söker
Och så sitt korta lif föröker
Med ett lycksaligt tidsfördrif.
Hur ymnigt tiden för oss räckte,
Om vårt bekymmersamma slägte
Drog sådan nytta af sitt lif.

En menska bör den tid förgäta,
Som lifvets korta ro betar,
Men blott dess längd med stunder mäta
Då hon en ljuflig känsla har;
Hvad minsta oro kunde föda,
Hon borde i sitt minne döda
Och glömma ända till dess namn;
Men ack! hon mot naturen stretar
Och sig en verld af plågor letar
Midt i lycksalighetens famn.

Men nya syner ögat gläda:
Förvillad i en löfrik park,
Der mina fötter ljufligt träda
På en med blomster bäddad mark,
Jag ledes i förtjusta dalar,
Der träden öppna sig i salar
Och straxt derefter skockas fram;
Jag ser en spräcklig skugga darra,
Hvart enda träd syns ljuset narra
Att leka nedanför dess stam.

Nu börjar marken slutta neder
Och sjunka i en lönlig gång,
Som mellan tvenne kullar leder;
Ju mera lunden blifver trång,
Ju mer syns ljuset ock försvinna;
Hit kan ej något väder hinna,
Och när man midt i dalen är,
Man af en okänd vördnad ryser,
Ty fastän dagen klarast lyser,
Så segrar likväl natten här.

Hit såg man mången ung herdinna
Ifrån sin herdes armar fly,
Och här detsamma ödet finna,
Som hon så menlöst ville sky.
Förgäfves rodnan kinden höljer,

Ty blygseln sig i skuggan döljer,
Men hennes suck i skuggan hörs.
Naturen är på herdens sida,
Hvem mäktar väl mot hjertat strida,
När vapnet blott af blygseln förs?

Men den förtjusta grottan retar
Den djerfhet herden redan har;
Herdinnan efter stränghet letar,
Men finner endast ömhet qvar.
Af vällust börja tårar rinna,
Snart begge deras himmel finna
Och smälta uti nöjen bort.
Du lund, som skyddat deras låga,
Ack vore det i din förmåga,
Att ej vår sällhet blef så kort!

Men hvilken ljuflig luft jag andas,
Som denna kullen dunstar ner,
Der purpurn med det gröna blandas,
Och svalegräset kyla ger.
De smultron ögat hinner följa,
Förgäfves deras blygsel dölja
Uti ett krusigt blads förvar.
Likså en nymf sin fägring gömmer,
Men här och der en täckhet glömmer,
Som florets våld sig undandrar.

En sådan syn min vällust öker
Och hvälfning i mitt väsen gör,
Jag råkar det som menskan söker
Och saknar det hon fruktar för;
Hon söker efter frid och föda
Med frihet från besvär och möda,
Hon det i dessa parker får;
Hon fruktar under föttren trädas,
Hur kan man väl för sådant rädas,
Der enfald om naturen rår?

Här kan för högmod fyllest göra
Att endast lyda sitt behag,
Här törs man utan fruktan höra
Naturens framför vanans lag.
Här är det mindre skam och fara
För dårars ögon löjlig vara,
Än ha ett hjerta stöpt i bly.
Ej lystnad här min ungdom dränker,
Och högmod, afund, fruktan, ränker,
Från mina ålderskiften fly.

Här ingen statsslug dåre säger,
Att dygd är blott ett talesätt,
Och uti samma vigtskål väger
Guld, samvet, titlar, menskorätt;
Här hörs ej menskligheten qvida

Och fåfängt sina suckar sprida,
När storhet henne flyktig gör;
Ty askans barn i dessa trakter
Ej skapa sig till gudamakter,
Och mask ej maskar krossa tör.

Men solen himlen öfvergifver,
De tysta skuggor skrida fram,
Med ljuflig vanmakt herden drifver
I svala skjulen sina lamm;
Re'n samlas aftonrodnans skänker,
Den friska perledaggen stänker
På örtren en förnyad saft;
Re'n sömnen på dess tunga vingar,
I lätta drömmar återbringar
De nöjen jag om dagen haft.

Elegie.

Vid midnattstid uti en skog,
Bedragen, utan hopp sågs unge Daphnis hasta,
Och sig i djupa mörkret kasta,
Der han sin hämd i denna klagan tog:

Ack! jag kan knappt min anda draga,
Du vestanvind, håll upp att susa mer;
Tyst sorgebölja, sänk dig ner,
Låt mig en stund allena klaga;
Du sälla vår, som alla sinnen rör,
Bjud intet till, mitt matta hjerta lisa:
Hvad gagnar mig den fägring du kan visa?
När annat allt får lif, då tvinas jag och dör.

Hvad frätes jag utaf för gruflig låga?
Ack tror du väl, bedrägeliga kön,
Som födes blott till menskoslägtets plåga,
Att trolöshet får aldrig någon lön.
Du stränga makt, som styr i dödens rike,
Välj ut ett straff, en plåga utan like,

Låt sen din mörka afgrund opp,
Sänd någon hit af qvalgudinnors tropp,
Förstör af detta kön hvart enda lif som andas,
Låt dygd och last allt om hvartannat blandas;
Men skona Zephis dock, fast hon har gjort mitt qval.
Hvad! skulle hämden allt hvad henne liknar mörda,
Men i sitt dunderslag allenast henne vörda
Som ed och kärlek bröt uti sitt nya val?

Ack grymma, kunde du min ömma kärlek glömma?
Du, som så många prof utaf min trohet har!
Ack! kunde väl mitt hjerta dömma,
Att något svek i Zephis hjerta var.
Ja du skall blifva nöjd, mitt blod skall gräset skölja!
Men tillåt dock en enda suck för dig.
Men skall ej hämd på otro följa?
Nej himmel! straffa endast mig.

Hvart flyr jag väl? bedröfveliga parker!
J branta djup, J torra ödemarker!
Kom visen mig förödelse och nöd.
Ack nej, J kunnen ej mitt tillstånd för mig måla,
Förtviflad, menlös i min död,
Jag dör förutan tröst att kunna döden tåla.

I denna skog en dödlik tysthet rår,
I detta lugn känns inga stormar rasa,
Och ingen våg mot denna stranden slår:
Jag rubbar denna frid med fasa.
J andar som ett hemvist fått
I denna dal, förlåten detta brott:
Det enda dån som skall er ro förstöra,
Det blir min suck, det blir min klagoröst;
Den enda storm, det våld som i mitt bröst
Min kärlek och min sorg uppå mitt hjerta göra;
Den enda våg som svallar i en flod,
Det blir min gråt, det blir mitt hjerteblod.
Och straxt skall jag er bleka flock föröka.
I källans djup en vålnad visar sig,
Som bjuder mig att edert sällskap söka;
Ack skynden då att rödja rum för mig!

Hvad köld är det som denna grottan hyser?
Här får mitt heta blod nu ändtlig svalka sig.
Här blir min graf.. men ack jag ryser!
Om Zephis glöms, när jag förglömmer mig;
Dess bild en del utaf mitt väsen blifvit.
Du hårda död, när du mitt fängsel rifvit,
Förstör allt hvad jag sjelf i tiden varit har,
Men lemna det af mig, som Zephis tanka var.

Farväl J täcka fält, farväl J gröna lunder!

Du hulda jord, som ofta blödigt såg,
Hur mina knän på dig för Zephis fötter låg,
Tag mot hvad återstår af mina sista stunder,
Göm dessa tårar i ditt sköt,
Törhända de en gång min Zephis fötter väta;
Ack tänk om en af dem i någon blomma flöt,
Den Zephis kunde se'n i sina lockar fläta!

Du täcka bloss, som med ditt bleka sken
Försilfrar denna park, förtjusar dessa nätter,
Om Zephis trampar mina ben,
När hon vid källans brädd sig efter vanan sätter,
Glöm ej att då dess skugga måla af,
På det min sorgsna hamn, som sväfvar här allena,
Med hennes kunde sig förena,
Och jag en himmel finna i min graf.

Du vestanväder, när du andas
Och leker omkring Zephis famn,
Låt mina suckar med dig blandas,
Och sorla stundom fram mitt namn.
Och du, du sista suck, som drifs från bröstet ut,
Om dig en pust så lyckligt kunde föra
Att du hann fram till Zephis öra,
Så hviska om mitt qval, min kärlek och mitt slut.

Ode öfver ängslan.

Låt molnen himlens facklor dölja
Och kala tallar hota skyn;
Låt höstens floder fälten skölja
Och klippor gränsa himlabryn;
Låt alla väder häftigt susa,
Låt strida forssar kring mig brusa,
Förskräck min syn med sorglig prakt;
Låt natten sina täcken breda
Och mig i djupa tankar leda,
Ty jag vill måla ängslans makt.

Hvad är du ängslan, som mig qväljer
Och alla kön och åldrar bryr?
En dryck, den man med möda sväljer,

En skugga, den man fåfängt flyr.
En lia, som min glädje skördar,
En bot, som döfvar, sedan mördar,
En alla nöjens vissa graf.
Ett vilddjur, som i mordisk ifver
Mitt hjerta fräter, gnager, rifver
Tills lifvets tråd sist nötes af.

En dimma sig i dälden sprider
Och vidgas ut allt mer och mer,
Hon upp till smärre höjder skrider,
Jag berg och lunder simma ser;
Re'n skogen med ett flor betäckes
Det dunklas mer, och synen stäckes,
Mitt öga ingen reda tar,
Jag första mörjans likhet finner
Och jorden som en dröm försvinner,
Jag med mitt ställe blott är qvar.

På lika sätt, när ängslan söker
Att vidga ut sin dunst och gift,
Hon sig i början sakta öker,
Man känner sen en våldsam drift.
Snart smittan in i bloden drifver,
I mörker tanken inhvälfd blifver,
Och själen sjelf förlorar sig;
Jag allt uti sitt inte dömmer

Och straxt sig hela verlden gömmer,
Allt glöms, jag känner endast mig.

Med häpnad jag mig sjelf beskådar
Hvad jemmers djup jag finner der?
Hvar känning nya qval mig bådar,
Hvar enda tanke plåga är.
Jag söker, saknar, längtar, frågar,
Jag undrar, tviflar, gissar, vågar
I min förtviflan sälla slut;
Jag suckar, fräter mig och klagar,
Jag leds att fylla mina dagar
Och önskar gå af tiden ut.

En långsam köld min fasa ökar,
Förtviflad jag tillbaka ser,
Min fordna sällhet för mig spökar
Och mig det värsta såret ger.
Jag förr i bröstet ömhet sporde
Och ömhet all min vällust gjorde,
Då jag i menlöshetens sköt
Var vän af mig och af naturen,
Då jag var gud bland kreaturen;
Ty i mig sjelf jag himlen njöt.

Hvi skall man efter sällhet leta
När ingen skymt af sällhet vinns?

Och hvarför bör en usling veta
Att något bättre tillstånd finns?
Jag för mig sjelf mig fåfängt döljer,
Min egen tomhet mig förföljer,
Jag vämjes vid min svåra lott.
Ack! när jag ej kan lifvet smaka
Är det ett brott att ge tillbaka,
Det tunga väsen som jag fått.

När Negern på den heta stranden
Af Européen fängslad är,
Dess vildhet tyglas ej med banden,
Ett bistert hat hans bröst förtär;
Han tror den gud som han tillbeder
I qval och ångest honom leder
Och till sitt nöje plåga vill.
Ett dylikt raseri mig drifver;
Jag Gud och Himmel skulden gifver
Och hatar allt hvad som är till.

En storm i mina sinnen rasar
Jag griper re'n till Catos svärd,
Men vid förödelse jag fasar,
Än är min själ i bojor snärd;
Ett svagt och ovisst hopp sig visar,
Som sinnets smärta något lisar.
Så i en mörk och skuggrik lund,

När bladen rörs af vädrens anda,
Sig några svaga strålar blanda
Och ögat styrks en liten stund.

Ett lugn tycks denna dagning följa;
Men oron stannar dock ej af,
Hon kan sig väl i bröstet dölja,
Jag känner dock de stygn hon gaf.
Förtjust jag älskar re'n min plåga,
Och stod det än i min förmåga
Mot nöje byta bort mitt qval,
Så stridig är en dödligs vilja,
Jag kunde ej det goda skilja,
Mitt tillstånd blefve då mitt val.

En blomma syns till jorden luta
När natt och blåst gör jorden kall,
De späda blad sig ändtlig sluta,
Dess fröjd tycks evigt vara all.
Men när hon till förfriskning njuter
De tårar morgonrodnan gjuter,
Då synes hon ånyo glad;
När solen sina strålar sprider,
Hon sig utur sin svepning vrider
Och breder ut de friska blad.

Så tycks man mod och åtrå mista,

Så stannar ock vårt sista hopp,
Men när i gråt man börjar brista
Går lätthet uti sinnet opp.
Den thordön som så länge knotat
Och mig med död och krossning hotat,
Gör luften åter sund och klar;
Förnuftet som begynner råda,
Får frid i alla sinnen båda
Och hjertat styrka till sig tar.

Öfver begärelsers bedräglighet.

Den ifver som mitt hjerta bränner,
Som alla lifvets krafter spänner
Och ständigt efter sällhet far;
Han skapar våra onda öden,
Från födslostunden intill döden
Han ingen dödlig lisat har.

När du med törstig åtrå sträfvar
Att få den lycka för dig sväfvar,
Hon bakom molnen gömmer sig:
Och när du genom molnet hinner,
Du i naturens rymder finner
Ej något som kan mätta dig.

Vi af vårt hjerta städs bedragas
Och vänta på att nöjet dagas,
Som sig i evig skymning klär.
Vi ned i längtans afgrund fara,
Att se hvad sällhet borde vara,
Men finna hvad hon icke är.

Fast våld och motgång sinnet dämpar,
Du fåfängt mot din åtrå kämpar,
Ditt öde öfverhanden tar.
När vädrets vilda ilar ryta,
Fast hvassa klippor vågen bryta,
Behåller han sin svallning qvar.

Du menar om du skatter egde,
De mera än ditt öde vägde,
Du hade sällhet i ditt sköt;
Du kunde alla plågor lätta,
En önskan få, en önskan mätta,
Då lifvet bort i nöjen flöt.

En drift som menskliga naturen
Förnedrar under dumma djuren,
Gör att du blifver guldets slaf.
Det friden ur ditt hjerta drifver,
Din gud och plågoande blifver,
Och fruktan reder till din graf.

Men om sig lyckan på dig trugar,
Och då du alla nöjen sugar,
Du tar Luculli lefnad an;
Får snart ditt trötta sinne lära,
Att hjertat vämjes att begära
Hvad det med lätthet njuta kan.

När ungdomselden ifrigt brinner,
I blodet ömhet segren vinner,
Ditt eget hjerta dig förtär.
Du alla själens lågor retar
Och i en skönhets armar letar
Din himmel, som försvinner der

I Daphnes ögon vällust lyser:
Den blyga ömhet som hon hyser,
Om hennes oskuld vittne bär.
Du tror en gudasällhet smaka:
För ömhet, ömhet få tillbaka,
Är allt hvad hon af dig begär.

Du kan ej på förställning klaga,
Hon vet ej konsten att bedraga,
Men blott att öfverlemna sig:
Hon dig sitt hela väsen skänker.
Just när du dig i vällust dränker,
Förföljer dock din längtan dig.

I dina sinnen nöjet flyter:
Sitt tillstånd själen sjelf förbyter,
Men hjertat har sitt förra skick.
Du häpnar när du börjar finna,
Att allt hvad menskan mäktar vinna,
Är glömma sig ett ögonblick.

När ärebrunst i själen träder,
Du hjertat uti hårdhet kläder,
Naturen suckar af sitt tvång.
Man ser, till mensklighetens nesa,
Att hjelten vill sin sällhet resa
På menskoslägtets undergång.

Till segern ser man honom rasa;
Han gör vår undran och vår fasa,
Han lyckan ser i rök och qvalm.
Men lagern sölas af hans händer;
Den eld hans äras fackla tänder,
Som ljungar från en mordisk malm.

Med köld han verldens tårar samlar,
Men snart i ödemarker famlar,
Der man millioner menskor sett.
Hvad välde återstår för hjelten?
Han ser att han på segerfälten
Åt döden blott en thron beredt.

I dina spår förödning vandrar;
Bestört, man gudamakten klandrar
Som lemnat dig ditt öfvermod.
Bör oskuld för din vildhet agas?
Från jorden menskokärlek jagas,
Så snart du badar dig i blod.

Om än du dämpar alla hinder,
Vid din triumfvagn verlden binder,
Hvad sällhet ger ditt grymma lopp?
Ditt rykte som ett vilddjurs löper
Och du ditt slägtes afsky köper,
När du ditt slägte offrar opp.

Gudasaga.

Minerva sad' en gång: „Hör Venus! du bör
veta,
Jag tål ej att din son så mycket sjelfsvåld får,
Det blir ett bortskämdt barn, jag hör det ryktet
går
Att han som oftast stjäl, och hjertetjuf får heta.
Fy! tänk, min hjertans du, hvad vore det för
skam,
Hur tycker du det skulle låta,
Att en så gammal slägt en skamfläck alstrat fram?"
Vid dessa ord begynte Venus gråta.
„Jag icke på hans arga sinne rår,
Han är för sturek, jag fruktar sjelf hans snara."
„Hå! föll Minerva in, det skall ha ingen fara:
Man alltid någon sådan får,
Som junkern, då och då, med ris på fingren slår.
Låt kalla Blygsel hit och gossen med tillika."
Straxt visa begge sig: den ene listigt ler,
Den andra rodnar städs och ner åt marken ser,
Han rusar fram, och hon vill undan vika.

Minerva fortfor så: „Min dotter tag i akt,
Att denna pilten stjäl, jag spår han dig bedrager:
Haf på hans finger noga vakt
Och stryk man till ehvart han tager.
Och du min gosse, minns, här får din sjuka bot,
Det är dig sundt att dig din vilja neka."
„Tack moster, svarar han, och hoppar på en fot:
Jag tycker mycket om med lilla syster leka."
Allt går i början bra och de förlikas väl,
Så länge skalken hemligt stjäl,
Ty flickan hade ej för pilten någon fasa;
Men när han efter hand blef mer och mer så djerf,
Att uppenbarligt öfva ut sitt värf
Och ville börja på med flickan näsvist rasa,
Fick gossen lustigt smisk, fastän det tjente blott,
Att gjuta olja på dess brasa.
När flickan gjort hvad hon förmått,
Sad' hon: „Du aktar ej min aga,
Nu får jag lof för mamma klaga."
„Nå nå! sad' Astrild, det är godt;
Men vet din leda sqvallerbytta
Att det skall tjena dig till ringa nytta."
Han dermed henne straxt en duktig skuffning gaf,
Hon ger ett anskri till, hon suckar, svimnar af.
Minerva, som förstod hvad sådant vill betyda,
Straxt kallar Astrild in till sig:

„Din stygga unge jag skall lära dig,
Att inte min förmaning lyda."
Se'n hon har bannats bra, som gumman gerna gör,
Och vederqvickt den lilla fröken,
Hon ändtlig' sig till minnes för,
Att barnen rädas mest för spöken.
„Ha ha! min goda pilt, man får väl råd med dig;
Så snart du fått ett hjerta snatta,
Skall Ledsnad dig i sina armar fatta."
Det dröjde icke långt, förrän hon viste sig.
Hon är, som hvar och en väl vet,
En led, en hiskelig tomtinna,
Så stygg, att gammalt folk sig äfven skrämda finna.
Vid denna fula syn vår Atrild skrek och gret.
Han sprang, men fåfängt sig i alla gömmor döljde,
Ty trollet honom så i hamn och häl förföljde,
Att han så när af hjertsprång blifvit död,
Om han ej fått till hjelp två vingar i sin nöd,
Hvarmed han något försprång vinner.

Aminta klaga ej att han så flyktig är:
Den stackarn stjäl ännu och ständigt fruktan bär,
Att spöket ej på honom hinner.

Saga.

Två jungfrusvalor, slägtets prydnad,
I samma näste bodde hop.
Om deras vänskap, tro och lydnad
I skogen gjordes mycket rop.
Med kyssar de hvarannan väckte
Och kyssar hela dagen räckte;
Med kyssar togo de god natt,
En kyss på mat, en kyss på dricka,
Mitt lilla gryn, min söta flicka
Och mera dylikt vänskapsspratt.

Man hörde aldrig fåfängt sqvitter,
Från deras rena näbbar gå,
Ett himlaverk, ett andligt qvitter,
Var det som hågen lekte på.
I skogen kom ett sätt att tala:

„Mitt barn bli ärbar som en svala."
Det första ungen var så stor,
Att han på skalet börja picka
Och ut sitt lilla hufvud sticka,
Fick han den läxan af sin mor.

En unger Vippstjert, som man sade,
I elakt sällskap nöje tog,
En ganska näsvis fägring hade,
Hvarmed han honors dygd bedrog,
Af syndig åtrå till sin nästa,
Beslöt han dessa helgon fresta.
Hur snart är ungdom ej förförd?
Han sina skalkelater tvingar
I helig uppsyn, falska vingar,
Och låts att vara häftigt rörd.

Ack! huru väl ers nåder pipa!
Förlåt, att jag den frihet tar,
Att säga hur er sång kan gripa
Allt hvad som näbb och fjäder har.
I aftons den en hop bevekte
Som uti dessa björkar lekte,
Att bjuda er på en concert;
Två Näktergalar, fyra Starar,
En Steglitz för musiken svarar
Och jag slår takten med min stjert.

En Turturdufva, som det ljudes,
Lär kuttra uti nästa träd,
Och alla skogens helgon bjudes,
Att ändtlig' mangrant vara med.
En menlös sång kan under göra
Och någon flyktig fogel röra
Att öfverge sitt raseri.
Betänk, J kunde mången frälsa.
„Om oss förlänas lif och helsa,
Fick han till svars, så komma vi".

En loflig nit hos flickan gifves,
Hvar gång hon tänker pryda sig.
Af samma nit en svala drifves:
Hon är så händig, snäll och vig,
Att fjädren uti ordning pilla
Och dermed hela dagen spilla;
Ja, tiden blef dem nu så kort,
Att när de börja på att knåpa
På deras svarta sammetskåpa,
Så glömde de sin andakt bort.

När ingen finns som kan berömma,
Är fägring just en lappri sak:
Månn tro då desse vänner glömma,
Att höja upp hvarandras smak?
Det hvita bröstet som du hyser,

Långt mer än sjelfva solen lyser,
Så skreko de, och lade till:
Men skäms du ej, din lilla stålla,
Ack! nå förlåta dig din fjolla,
Hur du kan bry en när du vill.

Så talte de; men hvad som tänktes,
Det är väl det man icke vet;
Jag gissar dock att hågen sänktes
Ned till herr Vippstjerts färdighet.
Men redan de i luften segla
Och flitigt sig på vägen spegla,
I alla bäckar som der fanns.
Re'n hinna de den stämda eken,
Der nyss en Vippstjert främst i leken
Har öppnat balen med en dans.

Men ack! bevars väl, sad' den ena,
Hur syndigt sådant nöje är.
Hvad lär ej onda verlden mena,
Den andra skrek, att se mig här.
Kom väss, att Vippstjert vill oss narra;
Bevare oss! jag börjar darra,
Vi torde oss betänka än.
Låt se man kan en utväg finna.
När Svalan börjar sig besinna,
Finns ingen utväg mer igen.

Hon nu herr Vippstjert dugtigt bannar:
Min själ! J bjuder artigt till,
Som för oss bland så många hannar,
Att göra med oss hvad J vill!
Men vet det anstår ej en hona.
Härefter lär J oss förskona
För edert sällskap och besök.
Jag far tillbaka på min heder!
Ett löfte som likt flickors eder,
Försvann i luften som en rök.

En svala har ej elakt sinne:
Får hon en tår i ögonsigt,
Försvinna straxt utur dess minne,
Båd' hat och brott och dygd och pligt.
Ack! om jag lärt för könet gråta
Och alltid på dess grymhet låta,
Jag vunne mer än mången tror.
En smula lögn kan göra under,
Månn' Vippstjert glömde dessa funder,
Som viste dem på sina klor?

Han sig till marken nederkastar
Och så med tårar yttrar sig:
Hur grymt, hur grymt hon sig förhastar,
Nyss som er ankomst bådas mig!
Man sådan fröjd i hopen sporde,

Att hvar ett sedigt luftsprång gjorde.
Jag vid den röda fläcken svär,
Som sitter under frökens haka,
Att jag vill aldrig fluga smaka,
Om icke saken sådan är.

Ack! låt vår bön er öfvertala
Att menlöst röra eder kropp!
En Svala alltid blir en Svala,
Fast hon med andakt tar ett hopp.
Betänk om J en skörbjugg föder,
Som eder fägring platt föröder,
Och eder helighet förtär?
Ja! svara de, det kan så vara:
Mitt hjerta löper ingen fara,
Fastän min klo i dansen är.

När hönan första steget klifver,
Så följer andra foten med.
Hon sig åt nöjet öfvergifver
Och svirrar uti hvarje träd.
Herr Vippstjert inga konstgrepp glömmer,
Han deras lätta dans berömmer.
Ett ärbart tycke snart bedrar.
Han suckar uppå suckar gjuter:
Af dessa tecken Svalan sluter,
Att hennes fägring verkat har.

Den ena Svalan sad': Min söta,
Tänk Vippstjert ömhet för mig har!
Hur skall man denna fara möta?
Den andra sad': Du vilse far.
Min nådigaste vän besinna,
Vi många dygder hos dig finna,
Men mina fjädrar glänsa mer.
Jag rodnar för att uppenbara,
Att Vippstjert fastnat i min snara;
Hans kärlek jag med fasa ser.

Snart börjas mellan dem en träta:
Med söta ord och bitter själ,
De deras fel och brister mäta;
De mena blott hvarannan väl.
Se'n yfves deras tofs och fjäder,
Sin harm de snart för alla väder
Och luftens sällskap gjuta ut.
Farväl med sång! farväl med qvitter!
Men ack! jag ej beskrifva gitter
Hvad detta tog för ömkligt slut.

Dem snart en ilsken ande griper
Och fradgan genom näbben går,
Den ena vän den andra kniper,
Så hvar en blodig vinge får.
Så långt som Svalor kunna minnas,

Kan ej så mordisk drabbning finnas.
Men Pan som ömkan med dem har
Och högligt denna skam förtryter,
I tvenne qvinnor dem förbyter,
Men lemnar fordna kynnet qvar.

Till straff för detta skalkestycke,
Förvandlas Vippstjert i en sprätt;
Han hyser än sitt djerfva tycke,
Förskapar sig på tusen sätt.
Han drifver gäck med könets ära:
Hans fogla ursprung kan man lära
Utaf hans ystra flygtighet.
Hans flog-eld på hvart altar brinner,
Och täcka könet dervid vinner
En hastig ro och lång förtret.

Fabel.

Siskan och Svalan.

Uti en lund en Siska bodde,
Som var utaf en herdersslägt
Och höll sig snygg och grann i drägt.
På henne tusen foglar glodde.
Men tänk att flickan var så stor,
Att alla nödgas hemligt sucka;
Den minsta sparf som djerfdes mucka,
Blef dödad straxt af hennes klor.

En Bofink ville saken fresta;
Han hade rest och verlden sett,
Och trodde med sin drägt och vett
Den skönas sinne kunna fästa.
Allt fåfängt. Siskan var så dryg,
Den lilla kropp så häftigt pöste,

Dess näbb så mycket ovett öste,
Att Finken stod helt flat och blyg.

Hvar det J på er resa lärde?
Skrek hon; för hvilken tar man mig?
Ack se hvad han inbillar sig!
Just som en Siska af mitt värde
Ej nånsin sett en sådan snärt.
Trå den som förr så löjligt hörde!
Hon se'n föraktligt halsen rörde
Och slog en knut uppå sin stjert.

En lika ofärd flera händer;
Vid hårdhet ledsnar något hvar,
Man afsked från den sköna tar
Och sig till syster Svala vänder.
Som Siskan detta högt förtröt
Och ville skaran återdraga,
Beslöt hon mera mildhet taga,
Och mången suck för vädren göt.

Hvar Bofink bjudes in, än värre,
Hon krummar sig för hvem som kom;
När minsta mygga flyger om,
Så ropar hon: Min lilla herre!
Sitt vackert ned på denna stör:
Tvi den som något osannt säger,

Jag alla dessa björkar eger,
Med hvarje bo som dertill hör;
De ge mig se'n en vacker ränta,
Och denna ek har jag att vänta
När morbror Stare engång dör.
Allt fåfängt, ingen ville höra,
Till Svalan alltid resan bar;
Men der ska tro ett sqvitter var,
De gäck och spe af Siskan göra.

Se flickor! hur med foglar sker:
J kunnen saken bättre färga;
Men hvem af eder törs väl svärja,
Att aldrig sådant händer er?

Epigramme.

Bathyllus kläckte vers, ja tusen på en dag,
Fast de till tårtors bruk och annan nytta gömdes.
Jag vet ej af hvad slump hans rika åder tömdes:
En morgon fann han sig så öfvermåttan svag,
Till qvällen hann han ej ett enda rimslut finna.
Förgäfves svettas han att få en tanke fatt;
Att gifva Läsarn sömn har han en sömnlös natt.
Till slut han ömkligt skrek: Hjelp Vitterhetsgu-
dinna!
Minerva var tillreds att röra'n med sin staf:
Dess uggla med sitt skri ett ömkligt omen gaf.
Poëten kunde ej sin glädjes ifver hämma,
Brast ut i dessa ord, fast med en rosslig stämma:
„O mäktiga Phebus, du store Apollo!

„Vittra Muser! J som på Parnassi höjd bo,
„J ro skolen af mig, heder och beröm röna;
„Ty nu har Minerva lofvat hjessan min kröna:
„Odödeligheten sjelfver mig står till båds...
Han ville qväda mer, men rösten honom felar.
Minerva drog på mund: „En sådan hjelp jag delar,
Sad' hon, åt alla dem som skrifva mig i trots".

Lögnens försvar.

Ironie.

Jag föreställer mig det allmänheten lärer med uppmärksamhet genomläsa följande bref, helst det är ifrån en man, som sökt att göra sig förtjent utaf dess gunst och benägenhet.

M. H.

Jag har allt ifrån vaggan brunnit af nit att tjena menniskoslägtet. Redan i min späda barndom såg man mig aldrig i sällskap med andra barn gräfva uti askan, rida uppå käppar eller leka främmande; jag var tvärtom ganska tankfull, tyst och sedig, och derest jag någon enda gång slog mig lös, var det att på ett menlöst sätt reta en hund uppå en katt. Ingen kunde med större uppmärksamhet än jag afhöra en gammal saga; och då hon för andra gången upprepades, egde jag

henne redan hel och hållen uti mitt minne. Detta gaf min amma anledning att spå, att jag skulle komma högt upp i verlden.

När mina år tilltogo, och jag började på att få någon stadga uti min eftertanke, sysselsatte jag mig större delen af dagen att stifta en helsosam oenighet tjenstefolket emellan, och om natten grundade jag på sätt och medel att bibehålla och utvidga densamma. Min fader, som var en saktmodig och genomärlig man, fast han hade svurit ett odödligt hat emot alla sina grannar, såg mina förträffliga naturliga egenskaper, förundrade sig öfver dem och beslöt att jag skulle studera. Jag gjorde oförlikneliga framsteg uti Tyska erudition, och vid 14 års ålder hade jag redan uppslukat hundrade romaner. Detta utspände mitt begrepp och fullkomnade hos mig konsten att hopspinna äfventyrliga och otroliga händelser. Jag berättade redan med all trygghet de alldradjerfvaste osanningar. Hela huset blef uppfyldt af de syner och spökhistorier som händt mig, och oaktadt en allmän förskräckelse var å färde, kunde man likväl ogörligen tillbringa aftonen utan mitt sällskap.

Tiden instundade ändtligen då jag skulle afsändas till Academien. Otillräckligheten af menskliga kunskaper föll mig straxt i ögonen. Jag föraktade således alla och vinnlade mig endast om

vältaligheten. Efter någon tids förlopp egde jag all den färdighet som fordras, att förmedelst paralogismer insvepa sanningen uti det djupaste mörker, samt ljuga med qvickhet i kedja och ordning, understödd af alla rhetoriska figurer. Kort sagdt, mina lögner intalade, förtjuste och bevekte på en gång. Intagen utaf en förnuftig förtröstan uppå mig sjelf, utgaf jag mitt första academiska läroprof, en lärd dissertation, hvaruti jag grundligen beviste, att Petri Aretini satiriska och panegyriska arbeten voro den sundaste föda för hjertat och förståndet. Hela lärosalen blef häpen öfver den styrka, hvarmed jag försvarade mina grundsatser, öfver min flytande tunga, min djupa insigt och vidsträckta lärdom. Med ett så stort snille öfvergaf jag Academien och gjorde mitt första inträde i verlden. Så mycken öfverlägsenhet kunde icke länge blifva fördold uti en hufvudstad, som öfverflödade af nyfikne älskare af besynnerliga händelser. Allmänna samlingsplatserne gåfvo genskall af mina orakler, jag blef inlåten i alla sällskap, och det täcka könet dyrkade mig som en afgud. Mina ögon läste i själen hos menniskor hvad de knappt torde tänka, mitt öra fattade hvad de ännu icke hunnit framväsa och min mund utredde med tjenstaktighet hvad de voro förundrade öfver att hafva kunnat framstafva. Jag kände för väl mensk-

liga hjertats beskaffenhet, för att icke betjena mig af dess svagheter, och menskliga sinnets stridigheter, för att icke lämpa dem till mitt ändamål. Det förra letar ej efter det goda, utan det retande, och det sednare söker ej efter det sanna, utan det besynnerliga. Utan något som kitslade vår illvilja, skulle man qväfvas af orklöshet; och utan något som uppväckte vår förundran, skulle man dö af ledsnad.

De vapen jag använde, gjorde således en besynnerlig verkan. Ingen talare kunde med större glädje afhöra ett allmänt öfverröstande af ja, när han lyktat tala, än jag åhörde detta utrop: „Ack det är fasligt! ack är det möjligt!" I största hemlighet gjorde jag förtroende åt hela verlden af det som aldrig skett eller kunnat hända: man var likväl alltid den första som bekände mig vara sinnad att taga detsamma för ett löst rykte; och då det till slut upprepades af hundrade munnar, blef det icke mera tillåtet att tvifla derpå.

En viss berättade mig i går, sade jag åt en man, som egde en dygdig hustru, att er fru tröstar sig i er frånvaro med denne yngling, som njuter så mycket godt i ert hus. Tänk huru långt förtal kan gå i verlden!

En man som egde och älskade vänner, beklagade jag mig före, att våra tiders egennytta

hade utrotat all vänskap. Tänk! sade jag, alla edra förtjenster hindra icke edra trognaste vänner att obarmhertigt sönderslita ert rykte. Och då jag såg att han enträget begärde veta deras namn, sade jag att min heder förbandt mig att förtiga det.

Cato, hvars tankar aldrig förnekat dess gerningar, hann jag äfven att göra misstänkt för ostadighet. Hvad skada, sade jag, att denne mannen blir aldrig mer att lita på? Hvem skulle väl hafva trott sådant om denne hjelten? Och då Cato visade sig, berättade jag den förklening man utspridt om honom, samt att jag varit den ende, som förfäktat hans sak.

Under det att Baucis återställde sina förfallna behagligheter, tadlade jag den oanständighet, som den täcka Clarissa begått uti ett talrikt sällskap, och då jag märkte att Baucis drog på munnen, lade jag till att denna olyckliga händelse hade bortjagat alla den förras tillbedjare.

Då man berättade, huruledes Turnus med mycken hurtighet förödmjukat en kitslig, som velat utbryta sig emot honom, berömde jag högeligen den sedighet, han visat vid ett annat tillfälle, då han med filosofisk kallsinnighet afhört de skymfligaste tillmälen.

Och när Adonis lyckliga förlofning blef kun-

nig, beklagade jag den unga Floras öde, som skulle se sin skönhet blifva ett offer för en känslolös, och sina rikedomar ett rof för hemliga gäldenärer. Adonis, sade jag, är min vän, men min vänskap förblindar mig icke. Jag finner alltför väl, att han icke är tjenlig att göra ett fruntimmers lycka; han eger alla kroppens förmoner, utom en god helsa; all förståndets styrka, utom den att styra sina böjelser; alla själens egenskaper, utom ett godt hjerta; och alla lyckans fördelar, utom en god kredit.

Men min nit har icke inskränkt sig vid dessa små ämnen. Man försvinner för ett politiskt folks ögon, om man icke tager del uti de stora händelser, som röra styrselkonsten. Jag har derföre utforskat egenskapen af menniskors snille.

Allmänhetens hat och de missnöjdas galla utgjutas gemenligen emot dem, som sitta vid riksstyrelsen. Det frågas egentligen icke efter, huru det regeras, utan hvilka regera. De, som brinnande af nit för fäderneslandet, bemödat sig att frälsa ett bortskämdt folk, omstöpa förkränkta seder, bortrensa inrotade missbruk, upphäfva skadliga inrättningar och med drift vidtaga sådana författningar, som tjena till landets uppkomst, styrka och anseende; desse beväpna sig fåfängt med ståndaktighet: myckenhetens sorl, de afund-

sjukas klander och de egennyttigas anläggningar segra ömsom uppå det kraftigaste bemödande, samt afskrämma och döda den nit, som börjat vakna hos några välmenande.

Jag har sett detta och trott mig förpligtad, så väl för min egen, som mina likars heder och säkerhet, att måla de förenämndes uppförande såsom löjligt för deras ögon, som en fjäsande nyfikenhet drifver att antaga alla de intryck som gifvas dem. *Hvilken galenskap*, sade jag, *att vilja omskapa ett folks seder! blifver en menniska lyckligare för det hon kallas dygdig? och skall man beröfva sig angenäma beqvämligheter, för att antaga våra förfäders vildhet med deras ohyfsade enfaldighet? Yppighet, säges det, utarmar allas vilkor och tvingar de fleste att låta köpa sig; men om rättvisan icke understundom såldes, så skulle hederligt folk trampas utaf näsvisa tiggare. En för mycket utmärkt oväldighet är icke annat än en skärm, bakom hvilken de slugare utöfva med säkerhet en långt skadligare egennytta.*

Nej, afkläden eder höghet för att smickra dem, hvilkas laster hafva beskydd i deras rikedomar; undviken att stöta de mäktige, visen förtroende för konstlare, hvilka djerfvas allt, emedan de äro fruktade, och trampen en blygsam förtjenst, emedan hon tryckes af olyckor, så kunnen

J med samma kallsinnighet afhöra folkets oförmögna knot, som man hör från stranden hafsvågornas buller.

På det sätt har jag tillbringat min lifstid till 30 års ålder; uppoffrat mina nöjen och min hvila, att göra mig tjenlig till något vigtigt embetes förvaltande, och tviflar ingalunda om det allmännas upplysta omtanka på min befordran. Jag vill emedlertid meddela detsamma hosgående förslag.

Arcanum politico-morale, eller några välmente och oförgriplige tankar om nödvändigheten och nyttan af lögnens och sqvallrets skyndsammare utvidgande uti vårt kära fäderneslând.

Den begärelse, som finnes hos alla menniskor efter lycksalighet, bevisar tydligen att vi äro dertill förordnade, och att alla medel, som kunna förskaffa oss densamma, äro ej allenast tillåtliga, utan äfven berömliga, ehuru skadliga de ock må vara för andra. Men emedan all lycksalighet leder sitt ursprung från vår inbillning, och erfarenheten visar, att då vi noga utforska vår natur och alltings inre värde, för det oss på bedröfliga och förödmjukande tankar om oss sjelfva; ty åligger hvar och en att beflita sig om, att sätta på alla förekommande ämnen de färger, den halt och det värde, som äro mest instämmande med dess önskan och böjelser.

Naturens första bud blifver således:

Menniska, ljug för dig sjelf.

Detta verkställes då du upphäfver dig till din egen gud, den du allena vördar och tillbeder, öfvertygad att hela naturen bör vara ett offer för dig, när så påtränges. Men på det ditt altare icke må blifva utan rökverk, så lemna det åt andra, som du begär af andra: ett gemensamt högmod fordrar ett inbördes bedrägeri; reta, smickra och höj till skyarna deras kitsligaste böjelser, låna dem alla politiska och moraliska dygder, du blifver helt säkert på lika sätt vedergäld. Det är det enda tillfälle, vid hvilket aldrig otacksamhet har rum; ty menniskan dyrkar ända till de verktyg, som bidraga till hennes villfarelse. Uppfyll således det andra naturens bud:

Menniska, ljug för andra.

Inga nedrigheter, inga såkallade onaturligheter böra afskräcka oss från att vinna ett så ädelt ändamål: last och samvete kunna aldrig förfära dem som betrakta huru ymnig lott menskligheten är tilldelad af den förra och huru få rådfråga det sednare. De flesta hafva erkänt den förra för sin skyddsgud, och få fara snarare vilse än många. Man har likväl märkt att den magra hopen, som

man kallar dygdiga, har, jag vet ej genom hvad för trollkonst, vunnit en allmän myndighet i den godtrogna myckenhetens sinne; samt att de styra och tukta med ett obändigt öfvermod alla lögnens trogna medhållare. Man bör derföre, till att återställa jemnvigten, genom förkleningar hindra dessa tyranner uti deras enväldiga företagande, och således utöfva det tredje naturens bud:

Menniska, beljug andra.

Dessa trenne grundsatser, på hvilka hela sedoläran stödjer sig, borde med gyllene bokstäfver klistras vid alla torg och gathörn, på det att de välsinnade nyspråkare, som mötas der att öfverlägga om rikets bästa, måga alla ögonblick påminna sig om sin pligt och sina skyldigheter. Man må ej göra mig det inkast, att sanningen tillskyndar ett samhälle de förmoner och det välstånd, som lögnen aldrig kan åstadkomma; låtom oss allena betrakta dem särskildt i deras verkningar, så lära vi snart finna orimligheten af denna mening. Den förra, jag menar sanningen, så snart hon upptäckes för dem som icke egt hennes bekantskap, uppväcker blygsel och misstroende; den andra en skrytande djerfhet och förtröstan; den förra lemnar allt uti ett farligt lugn och stillhet; den sednare uppeldar och sätter allt

uti en nyttig skakning. Ty samhället liknar ett flussigt hufvud, och lögnen ett spanskt snus, som kommer detsamma att prusta. Sanningen är en senap, obehaglig till smaken, då hon icke uppblandas med göpnar af socker; ett pepparkorn som bränner, då man biter sönder detsamma; en lapis infernalis som förtär det döda köttet, men tillika går löst uppå det friska. Lögnen åter är en puderqvast, som gör det svartaste hår hvitt; en salva, som lindrar smärtan, oaktadt hon skulle bidraga till sårets förruttnelse; en kran, hvarmed man upphissar tunga och ofatta ämnen till höga äreställen; och ändtligen ett band, hvarmed man ihopbinder och leder till ett ändamål, afund och egennytta, hämd och galenskaper.

Sedan jag tydligen bevist lögnens nödvändighet och nytta uti ett samhälle, vill jag äfven något röra om sättet och medlen till dess utvidgande och bibehållande.

Den slugaste lagstiftare skulle förgäfves arbeta på att bibehålla den hufvudstämpel han en gång satt uppå ett folkslag, derest han icke förmedelst sunda författningar sökte att inprägla densamma hos den uppväxande ungdomen. Det synes derföre vara af en oumgänglig nödvändighet, att utse några värda män, pålitlige uti lögn och vidtfrejdade uti sqvaller, åt hvilkas öm-

ma och samvetsfulla vård ungdomens undervisning blefve anförtrodd. Desse, ibland hvilka jag, utan skryt och utan jemförelse, synes förtjena det förnämsta rummet, borde emottaga de allmänna rykten, som den studerande hopen dem tillhandaställer, till att dem igenomse, utvidga och förbättra på ett sätt, som mest instämmer med det hat, den afund och den deloande, som uppblåser skummet af folket i staden; samt för allting tillse, att ingen smädeskrift måtte utspridas, som ej stuffvar lögnen med en sauce af bitterhet och galla, tjenlig att reta allmänhetens smak. Men isynnerhet den vidtfrejdade Gazetten från Altona, som med en sådan oväldighet förkunnar, hvad myckenheten med begärelse tror, och hvad de inbilske förnuftige skratta åt; som vet att hoptränga de ofantligaste lögner inom ett litet octavblad, samt ikläda dem den äkta fräckhet, som utgör deras anständigaste drägt; detta förträffliga arbete, säger jag, bör förnämligast blifva ett ämne för läromästarenas commentarier. Och på det dem måtte tillskyndas allt det anseende och den handräckning, som en så prisvärd inrättning förtjenar; ty vore jag af den tanken, att man borde upphöja en präktig byggnad till deras lärosal just der, hvarest fordom ett kaffehus trotsade både Riddare- och Rådhus. Frontispicen kunde krönas

med Pasquini bild, med följande öfverskrift: *Vox populi vox Dei.* Vidare borde en pelaregång regera omkring hela torget med utdeldta kaffebord i viss aflägsenhet ifrån hvarandra, emedan erfarenheten visar, att denna österländska drycken upplifvar inbillningskraften när minnet tryter, och med sin svarta influence verkar på själarna. Midt uppå detta torg borde ett kopparlejon stå, såsom i Venedig, i hvars mund man kunde insticka alla de underrättelser, som funnos nödige att gifva det allmänna, och hvilka dagen derpå kommo att afhandlas i de vanliga föreläsningarna. Hvar och en af detta vittra samfund borde stå fritt att insmyga sig i alla sällskap och vid alla bord, en rättighet, som dem så mycket mindre kan bestridas, som några redan ifrån långliga tider varit innehafvare af densamma.

Man borde äfven vara omtänkt, huru man kunde uppbringa en fond till stipendiers utdelande för dem af drängar och tjenstefolk, som användt den mesta möda att göra de tidigaste berättelser, om hvad sig tilldragit uti deras herrars hus eller talats öfver bordet.

Den, som genom mycken arbetsamhet, hunnit stifta fiendskap emellan hustru och man, ett par vänner eller föräldrar och barn, borde födas på det allmännas bekostnad.

De åter, som uppväckt ett odödligt hat några familjer emellan, skulle under öppen himmel för allas åsyn krönas utaf den äldsta i detta samfund med en krans af etternässlor, den de borde bära såsom ett ärefullt teckcn för öfriga delen af deras lifstid.

Men de som i denna vetenskap gått till den höjd, att de hunnit uppväcka söndring i Riks-kroppen, sammanreta stånd emot stånd, undersåtare emot Regering, Öfverhet emot undersåtare; de hafva förtjent den största belöning; dock som de öfvergått hvad af den menskliga naturen skäligen förväntas, så hafva de och öfvergått hvad samma natur till deras vedergällning åstadkomma kan. De böra derföre åtnjuta den högsta dyrkan och sättas *inter deos et deas minorum gentium*, deras bilder med vördnad och under folkhopens ömma lyckönskningar resas på de mest betydande ställen. Då skall man snart få se verlden antaga en ny skepelse, den gyllende tiden annalkas, och dygden, krönt med vallmoga, insöfvas af det prassel tvedrägten förorsakar, då hon, med samma snällhet hvarmed hon uppeldar hjertan, tager sin fart öfver Phlegeton och delar den dimmiga luften med sina vidsträckte vingar.

E. J. Ellilä

